

Barnahus- laatustandardit

**Suuntaviivat monialaisen
viranomaisyhteistyön toiminnalle
lapsiuhrien ja -todistajien auttamiseksi**

Tiivistelmä

PROMISE-hankesarja www.childrenatrisk.eu/promise

Julkaisija: Itämeren valtioiden neuvoston sihteeristö ja Child Circle

Tekijä: Olivia Lind Haldorsson, Child Circle

Alkusanat ja keskeiset tiedot: Bragi Guðbrandsson, Islannin lastensuojeluvirasto

Asiantuntijaryhmä:

Gordana Buljan Flander, Centre for Child and Youth Protection, Zagreb

Åsa Landberg, psykologi ja psykoterapeutti

Resmiye Oral, lastensuojeluohjelma, Iowan yliopisto

Carl Göran Svedin, Barnafriid – Nationellt kunskapscentrum, Linköpingin yliopisto

Lakien ja ohjeistuksen tarkistus:

Rebecca O'Donnell, Child Circle

Tarkistus ja hyvä käytäntö:

Janet van Bavel, lasten ja nuorten traumakeskus, Haarlem

Tea Brezinscak, Centre for Child and Youth Protection, Zagreb

Britta Bäumer, lasten ja aikuisten psykiatrinen traumayksikkö, Tukholman Barnahus

Ylva Edling, lasten ja aikuisten psykiatrinen traumayksikkö, Tukholman Barnahus

Ólöf Ásta Farestveit, Reykjavikin Barnahus

Anna Frank-Viron, lastentalo, lastensuojeluvirasto, sosiaaliturvan keskusvirasto

Turid Heiberg, Itämeren valtioiden neuvoston sihteeristö

Peter van der Linden, Verwey-Jonker Institute

Anna Nelsson, Linköpingin Barnahus

Rebecca O'Donnell, Child Circle

Anna M Pettersson, Linköpingin Barnahus

Ana Marija Spanic, Centre for Child and Youth Protection, Zagreb

Andrea Wagner Thomsen, lasten, nuorten ja perheiden keskus, sosiaaliturvan keskusvirasto

Pilottiosuudet:

Michael van Aswegen, TUSLA Irlanti

Dainora Bernackiene, lapsiasiain osasto, perhe- ja yhteisövirasto, sosiaaliturva- ja työministeriö, Liettua

Andreea Biji, Save the Children Romania

Laura Cejmale, Association Center Dardedze, Latvia

Adina Mihaela Codres, työ-, perhe-, sosiaaliturva- ja vanhusasioiden ministeriö, lasten oikeuksien suojelun ja adoptioasioiden kansallinen viranomais, Romania
ESZTER Foundation, Unkari

Maria Keller-Hamela, Empowering Children Foundation, Puola

Vasiliki Kourri, Hope for Children CRC Policy Center, Kypros

Ann Lind-Liiberg, lapsi- ja perheasioiden virasto, sosiaaliasiain ministeriö

Viola Läänerand, lastensuojeluyksikkö, Viron sosiaaliturvan keskusvirasto, Viro

Andrea Moehring, ChildHood, Saksa

Lauris Neikens, lapsi- ja perhepolitiikan virasto, hyvinvointiministeriö, Latvia

Beata Wojtkowska, Empowering Children Foundation

Pilottimaanvaihdot:

Bulgaria: Social Activities and Practices Institute (SAPI)

Kypros: Hope for Children CRC Policy Center ja sosiaalipalveluministeriö

Englanti: NHS England

Viro: lastensuojeluyksikkö, Viron sosiaaliturvan keskusvirasto ja lapsi- ja perheasioiden virasto, sosiaaliasiain ministeriö

Saksa: ChildHood Germany

Unkari: Barnahus Szombatehly, ESZTER Foundation ja Hungarian Church Aid

Irlanti: Irish Police Force ja TUSLA

Latvia: Association Center Dardedze ja lapsi- ja perhepolitiikan virasto, hyvinvointiministeriö

Liettua: lapsiasiain osasto, perhe- ja yhteisövirasto, sosiaaliturva- ja työministeriö ja valtion orpokoti "Užuovėja"

Luxemburg: opetusministeriö, lapset ja nuoret

Malta: FSWS-Appogg, lastensuojelupalvelut

Puola: Empowering Children Foundation

Romania: työ-, perhe-, sosiaaliturva- ja vanhusasioiden ministeriö, lasten oikeuksien suojelun ja adoptioasioiden kansallinen viranomais, Romania

Skotlanti: Children First Scotland sekä Skotlannin tuomioistuinpalvelu "Scottish Courts and Tribunal Service"

Toimittajat: Rebecca O'Donnell, Daja Wenke

Sisällys

Sisällys	3
Alkusanat.....	4
Johdanto.....	6
Barnahus-malli.....	10
Barnahus-standardit	14
Avain standardien profiilien lukemiseen.....	15
Standardi 1: Keskeiset periaatteet ja monialaiset toimet.....	17
Standardi 2: Monialainen viranomaisyhteistyö Barnahusissa.....	24
Standardi 3: Kattava kohderyhmä	28
Standardi 4: Lapsiystävällinen ympäristö.....	30
Standardi 5: Palvelunohjaus viranomaisyhteistyössä	32
Standardi 6: Lapsen kuuleminen	37
Standardi 7: Lääkäritutkimus.....	41
Standardi 8: Terapiapalvelut	43
Standardi 9: Osaamisen kehittäminen.....	45
Standardi 10: Ennaltaehkäisy: tietojen jakaminen, tietoisuuden lisääminen ja ulkoinen osaamisen kehittäminen	47
Säännösten, määräysten ja oikeudellisten velvoitteiden sekä eurooppalaisten Barnahus-standardien yhteydet: yhteenveto	49

Alkusanat

Eurooppalaiset Barnahus-standardit on ensimmäinen yritys määrittellä ”Barnahus”-malliksi kutsuttujen interventioiden ja palveluiden periaatteet. Nimitys Barnahus eli ”lastentalo” (Suomeksi on vakiintunut muoto ”Lastenasiointalo”) on peräisin Islannista, jonne ensimmäinen Barnahus perustettiin vuonna 1998. Sen jälkeen on perustettu useita muita Barnahus-lastenasiointaloja pääasiassa Pohjoismaihin.

Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus) maailmanlaajuinen ratifiointi on edistänyt lastensuojelupolitiikkojen ja -käytäntöjen lähentymistä Euroopassa, mitä on voimistanut myös monien eri toimijoiden, kuten virallisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen, ammattiyhdistysten ja yliopistojen, välisen yhteistyön ja yhteisten toimien tehostuminen. Oman lisänsä tähän on tuonut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jossa on kymmenen viime vuoden aikana yhä enenevässä määrin viitattu tuomioiden yhteydessä lapsen oikeuksien sopimukseen. Näin ollen Euroopan kaksi eri lastensuojeluperinnettä – toisaalta valvonnan ja menettelytapojen ohjaama ”lapsen pelastaminen” ja toisaalta perhelähtöinen, vähemmän lapsen keskittynyt ”perheen tukeminen” – on korvattu entistä useammin strategioilla, jotka perustuvat lapsen oikeuksien sopimuksen mukaiseen oikeuksiin perustuvaan lähestymistapaan.

Nämä kehityssuunnat ovat muodostaneet ympäristön, joka on edistänyt Barnahus-mallin periaatteiden ja käytäntöjen soveltamista ja leviämistä. Barnahus-malli voidaan nähdä pyrkimyksenä varmistaa, että lasten oikeudet riittävästi tuetaan ja suojeluun sekä lapsiyhteistyön oikeudenkäyttöön toteutuvat käytännössä. *Eurooppalaiset Barnahus-standardit* kattavat nämä toimintamallit, ja niitä olisi siksi käytettävä

oppaana matkalla kohti lapsiuhrien ja -todistajien oikeuksien kohentamista.

Barnahus-malliin kuuluu monialainen viranomaisyhteistyöhön perustuva lähestymistapa. Se varmistaa eri viranomaisten (oikeus-, sosiaali- ja terveysviranomaisten) välisen yhteistyön samoissa lapsiyhteistyötiloissa, joissa tarjotaan saman katon alla kattavat palvelut lapselle ja perheelle. Barnahus-mallin ytimenä on oletus, että lapsen kertomus on ratkaiseva, jotta voidaan tunnistaa lapsen kaltoinkohtelu ja tutkia sitä sekä rikoksena että suojelua ja terapiaa vaativana asiana.

Vaikka termillä ”Barnahus” on erityinen merkitys, näiden lastenasiointalojen syntyvät ja erilaiset organisatoriset muodot vaihtelevat eri maissa ja joskus jopa yhden maan sisällä. Kohderyhmissä, eri tehtävien ja vastuiden rinnastuksissa ja perustoimintoja toteuttavien kumppanien yhteistyökehyksissä on vaihtelua. Tähän liittyy esimerkiksi se, minkä alan ammattilaiset suorittavat lapsen kuulemisen, mitä rikostutkinnallista käytäntöä sovelletaan ja miten terapia- ja terveydenhuoltopalveluja tarjotaan.

Nämä erot operatiivisessa rakenteessa korostavat mallin joustavuutta ja sitä, miten nerokkaasti sitä on sovellettu erilaisissa oikeusjärjestelmissä, yhteiskuntarakenteissa, kulttuuriperinteissä ja ammattikäytännöissä eri maissa. Tämä innostaa ja rohkaisee muita perustamaan Barnahus-lastenasiointalon. Mikä tärkeintä,

Barnahus ei ole koskaan valmis malli vaan jatkuvasti kehittyvä käytäntö, jota voidaan mukauttaa väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneiden lasten monitahoisiin tarpeisiin.

Eurooppalaisten Barnahus-standardit ovatkin tärkeitä juuri siksi, että ne muodostavat joustavan ja mukautettavan kehyksen. Mallin toteuttamisen vaihtelulle on luonnollisesti rajansa, jotta sen autenttisuus säilyy.

Barnahus pohjautuu näyttöön perustuviin käytäntöihin, kuten oikeuslääketieteellisiin käytänteisiin, terapiainterventioihin ja lääkärintutkimuksiin. On ratkaisevan tärkeää, että näitä Barnahusin näyttöön perustuvia periaatteita noudatetaan, kun mallia toteutetaan eri kulttuureissa.

Tällä hetkellä Barnahusin periaatteet ja käytännöt näkyvät sekä välillisesti että suoraan monissa eurooppalaisissa oikeudellisissa ja poliittisissa kehyksissä, kuten Euroopan neuvoston lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisessa sopimuksessa (2010)¹, Euroopan neuvoston suuntaviivoissa lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010)², Euroopan neuvoston lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevissa suosituksissa (2011)³, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta annetussa EU:n direktiivissä (2011)⁴ ja rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annetussa EU:n direktiivissä (2012)⁵. Suuri enemmistö Euroopan valtioista on näin ollen sitoutunut panemaan täytäntöön kansainvälisen oikeuden tai alueellisen lainsäädännön mukaiset velvoitteet, joihin Barnahus perustuu. Toivon, että *Eurooppalaisten Barnahus-standardien* soveltaminen osoittautuu arvokkaaksi keinoksi tämän toteuttamisessa.

Bragi Guðbrandsson, maaliskuu 2017

---

1 Lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (CETS N°201).

2 Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (ministerikomitea hyväksyi ne 17. marraskuuta 2010 ministerivaltuutettujen 1098. kokouksessa).

3 Euroopan neuvoston suositus lasten oikeuksista ja lapsi- ja perheystävällisistä sosiaalipalveluista.

4 EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2011/93/EU, annettu 13. päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta.

5 EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/29/EU, annettu 25. päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta.

Johdanto

Kun lapsi altistuu väkivallalle, useilla toimijoilla, kuten sosiaalipalveluilla, terveydenhoito- ja mielenterveyspalveluilla sekä lainvalvontaviranomaisilla on velvollisuus suojella ja edistää lapsen oikeuksia ja hyvinvointia. Jokaisen yksittäisen toimijan vastuulla on varmistaa, että se toteuttaa tehtävänsä tehokkaasti ja lapsiystävällisesti ja että lapsen etu otetaan aina ensisijaisesti huomioon.

Jos nämä toimijat eivät tee yhteistyötä, lapsi voi joutua useiden samankaltaisten kyselyjen ja arviointien kohteeksi ja häntä saatetaan siirtää eri virastojen ja tieteenalojen välillä, mikä voi aiheuttaa toistuvien pelottavien kokemusten syntymisen. Tutkimukset ja kliiniset kokemukset osoittavat, että toistuvat kuulustelut eri ihmisten kanssa, eri paikoissa ja eri palvelujen toteuttamana yhdessä epätarkoituksenmukaisten kuulustelumenetelmien kanssa voivat aiheuttaa lapsen traumatisoitumisen uudelleen.⁶

Tämä on vakava ongelma, koska lapsen kertomus on perustavan tärkeä asia, jotta voidaan varmistaa lapsen turvallisuus ja suojele, määrittellä hänen fyysisen ja psyykkisen parantumisen tarve ja turvata onnistunut ja

---

6 Ks. esimerkiksi: Henry, Jim (1997). Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. *National Institute for Trauma and Loss in Children*, Volume 2, Number 2, Fall 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (eds) (2002). *Children's Testimony: A Hand-book of Psychological Research and Forensic Practice*. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, July 2002; Jansson, Helene, Rathje, Pia and Gade Hansen, Søren (2015). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. *Sexological Clinic at PCK Copenhagen, Center for Sexual Abuse, Rigshospitalet Copenhagen and the National Council for Children, Denmark*.

lapsiystävällinen⁷ rikostutkimus ja oikeusprosessi⁸. Lisäksi tahattomat epäyhdenmukaisuudet eri aikoina, eri paikoissa ja erilaisilla pätevien ihmisten tekemien kuulustelujen välillä voivat johtaa siihen, että lapsen ei katsota olevan luetettava todistaja.⁹

Viime vuosina on yhä enenevässä määrin tunnustettu, että monialainen viranomaisyhteistyö on ratkaisevaa, jotta väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneiden lasten suojele, osallistumista, tukea ja apua koskevat oikeudet toteutuisivat. Monialainen viranomaisyhteistyö voi hyödyttää suuresti sekä lapsia että ammattihenkilöitä, mutta siihen saattaa liittyä myös haasteita. Se vaatii kaikilta osallistujatahoilta sitoutumista ja paneutumista asiaan. Hyvin toimivassa ja tehokkaassa organisaatiossa on oltava vakaa perusta, joka mahdollistaa viranomaisten koordinoitun yhteistyön. On tärkeää muodostaa yhteistyö niin, että sen keskiössä ovat lasten oikeudet, tarpeet ja edut.

Tässä asiakirjassa esitellään kymmenen hyvän käytännön standardia eli eurooppalaiset Barnahus-standardit, jotka perustuvat kansainväliseen oikeuteen ja Euroopan unionin oikeuteen ja suuntaviivoihin sekä Barnahus-malliin¹⁰. Ne on tarkoitettu monialaisille viranomaisyhteistyössä

---

7 Lapsiystävällisellä oikeudenkäytöllä tarkoitetaan "oikeusjärjestelmiä, joissa taataan kaikkien lasten oikeuksien kunnioittaminen ja tehokas toteuttaminen niin hyvin kuin mahdollista" (Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä ja niiden perustelut (2011), s. 4.)

8 Rikostutkimukset ja oikeudelliset menettelyt, joihin liittyy se, miten lapset otetaan niihin mukaan, voivat vaihdella eri puolella Eurooppaa. Euroopan komissio on tehnyt laajan [lasten osallistumista siviili-, hallinto- ja rikos-oikeudenkäynteihin EU:n 28 jäsenvaltiossa](#) koskevan tutkimuksen, johon se keräsi ja kokosi kaikki käytettävissä olevat tilastot, ja julkaisi jokaisen kolmen oikeudenkäyttöalueen selvityksistä tiivistelmäraportit ja 29 maakohtaista raporttia (tiivistelmä lasten osallistumista rikosoikeudellisiin menettelyihin koskevista aihekohtaisista yhteenvedoista Euroopan unionin 28 jäsenvaltiossa, Euroopan unioni 2014).

9 Ks. viitteet alaviitteessä 6.

10 Luvussa 2 tarkemmin käsiteltävä Barnahus-malli on tunnustettu johtavaksi monialaiseksi viranomaisyhteistyössä toteutettavaksi palveluksi, joka on tarkoitettu väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille lapsille. Ks. viitteet alaviitteessä 12.

Johdanto

---

toteutettaville palveluille, joita tarjotaan Euroopassa väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille lapsille mukautettuna. Tämä asiakirja on tiivistelmä standardeja koskevien suuntaviivojen täydellisestä versiosta.¹¹

Standardien tärkein tarkoitus on luoda yhteinen operatiivinen ja organisatorinen kehys edistämään käytäntöä, jolla estetään lapsen uudelleen traumatisoituminen. Samalla sillä varmistetaan, että tuomioistuimien saa luotettavan todistajanlausunnon, ja turvataan lapsen oikeudet suojelemaan, apuun ja lapsiystävälliseen oikeudenkäyttöön.

Standardit ovat kokoelma monialaisia periaatteita ja toimia, ydintoimintoja ja institutionaalisia järjestelyjä, jotka mahdollistavat lapsiystävälliset, tehokkaat ja koordinoitavat interventiot: 1.1 Lapsen etu, 1.2 Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoja, 1.3 Tarpeettomien viivästysten välttäminen, 2. Monialaisen viranomaisyhteistyön järjestäminen, 3. Kohderyhmä, 4. Lapsiystävällinen ympäristö, 5. Viranomaisyhteistyönä toteutettava suunnittelu ja palvelunohjaus, 6. Lapsen kuuleminen, 7. Lääkärintutkimus, 8. Terapiapalvelut, 9. Osaamisen kehittäminen ja 10. Ennaltaehkäisy: tietojen jakaminen ja ulkoinen osaamisen kehittäminen.

Toimimalla standardien mukaisesti voidaan estää lapsen uudelleen traumatisoituminen¹², koska se tarkoittaa sen varmistamista, että lapsen etu vaikuttaa käytäntöihin ja päätöksiin, lapsen oikeus tulla kuulluksi täytetään ilman toistuvia kuulusteluja, lasta kuulustelevat ja tukevat

---

11 Lind Haldorsson, Olivia (2017). European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

12 Uudelleen uhriksi joutumisella tarkoitetaan prosessia, jossa joudutaan toistuvasti uhrin asemaan. Uudelleen traumatisoituminen on prosessi, jossa uhri palaa takaisin traumaattiseen tilaan jonkin tapauksen, kuten useiden tuomioistuimissa tapahtuvien kuulemisten tai monien kuulustelujen seurauksena.

asiaan erikoistuneet ja pätevät ammattihenkilöt, kuuleminen suoritetaan monialaisessa ympäristössä samoissa lapsiystävällisissä tiloissa, lapselle ja huoltajille tarjotaan viipymättä tarvittavaa tukea eikä lapsen ole pakko esiintyä oikeudessa.¹³

Innoitus standardien laatimiseen on saatu alalla aiemmin tehdystä työstä, kuten yhdysvaltalaisista hyväksytyistä lasten asianajon standardeista / kansallisista lasten liiton suojelukeskuksista¹⁴ ja Ruotsin Barnahusien arviointia varten laadituista kriteereistä¹⁵. Ne on kehitetty Barnahusin sekä väkivallan lapsiuhreille ja -todistajille tarkoitettujen eurooppalaisten lapsiystävällisten keskusten kokeneiden asiantuntijoiden ja alalla toimivien ammattilaisten avulla. Standardit perustuvat siihen, minkä on osoitettu toimivan ja tuovan aidosti lisäarvoa lapselle, perheelle ja ammattihenkilöille, jotka työskentelevät yhdessä.¹⁶

---

13 Eurooppalaiset Barnahus-standardit edistävät laaja-alaista lähestymistapaa, johon kuuluu se, että kunnioitetaan lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja saada tietoja, monialainen viranomaisyhteistyö, jonka tavoitteena on välttää uudelleen traumatisoituminen ja turvata lapsen parhaan edun mukaiset tulokset, kattavat ja esteettömät palvelut, jotka täyttävät lapsen ja ei-epäillyn perheenjäsenen tai huoltajien yksilölliset ja monitahoiset tarpeet. Samalla taataan lapsitodistajien väkivallan uhrien kanssa työskentelevien ammattihenkilöiden korkeat ammattimaiset standardit, koulutus ja riittävät resurssit ja ehkäistään väkivaltaa esimerkiksi tietoisuutta lisäämällä. Ks. PROMISE-visio, <http://www.childcentre.info/promise/publications>

14 Standards for Accredited Members (National Children's Alliance, 2017) <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>

15 Landberg, Åsa and Svedin, Carl Göran (2013). Inuti ett Barnahus, A quality re-view of 23 Swedish Barnahus. Stockholm, Rädda Barnen English: http://www.barnafrid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_ENG.pdf

16 Standardit on laadittu PROMISE-hankkeen asiantuntijaryhmän suullisesti ja kirjallisesti antamien tietojen perusteella. Ryhmään kuuluu asiantuntijoita esimerkiksi Islannin Barnahusista, Linköpingin Barnahusista (Ruotsi), Tukholman Barnahusista (Ruotsi), Zagrebin lasten ja nuorten suojelukeskuksesta (Kroatia), Haarlemin MDCK:sta (Alankomaat), Linköping yliopistosta (Ruotsi) ja Iowan yliopiston lastensuojeluohjelmasta. Standardeja ja tätä asiakirjaa koskeva laaja kuuleminen toteutettiin suullisen tiedonvaihdon ja kirjallisen kyselytutkimuksen avulla. Niihin osallistuu ministeriöitä, viranomaisia ja/tai palvelujen edustajia Bulgariasta, Irlannista, Isosta-Britanniasta

Johdanto

Standardit muodostavat mallin, jota noudattamalla voidaan täyttää Euroopan unionin ja kansainvälisen oikeuden oikeudelliset veloitteet. Kansainvälisessä oikeudessa ja unionin oikeudessa edellytetään tyypillisesti, että otetaan huomioon yleiset periaatteet, kuten lapsen etu ja osallistaminen. Niissä on myös tiettyjä erityissäännöksiä, jotka koskevat keskeisiä prosesseja, kuten lapsiuhrien kuulemista ja auttamista. Standardit osoittavat, miten nämä säännökset voidaan panna täytäntöön päivittäisessä käytännössä monialaisilla toimilla ja Barnahusin ydintoiminnoilla. Standardit koskevat myös institutionaalisia järjestelyjä, jotka tukevat käytäntöä, ja vaikka niistä harvoin säädetään varsinaisesti lainsäädännöllä, niitä käsitellään lakien soveltamisohjeissa.¹⁷ Lyhyesti sanottuna institutionaaliset järjestelyt tarkoittavat työskentelytapoja, joiden avulla ryhmät voivat hyödyntää parhaiten kykynsä täyttää lainsäädännön vaatimukset.¹⁸

Standardit on muotoiltu niin, että niillä varmistetaan siirrettävyys ja mukautettavuus tiedostaen, että ne pannaan täytäntöön erilaisissa

---

(Englannista ja Skotlannista), Kyproksesta, Latviasta, Liettuasta, Maltasta, Puolasta, Romaniasta, Saksasta, Suomesta, Unkarista ja Virosta.

¹⁷ Standardit ovat esimerkiksi Euroopan neuvoston lapsiystävällistä oikeudenkäyttöä koskevien suuntaviivojen mukaisia ja edistävät lapsiystävällisen oikeudenkäytön keskeisiä osatekijöitä [helposti saatavilla oleva oikeudenkäyttö (esim. standardit 3 ja 4), jossa otetaan huomioon lapsen ikä (esim. standardit 1.1, 5 ja 6), käsitellään asiat nopeasti (esim. standardit 1–3, 5 ja 6) ja huolellisesti (esim. standardit 5 ja 6), mukaudutaan ja keskitytään lapsen tarpeisiin (esim. standardit 1.1–1.3, 5 ja 6) sekä kunnioitetaan lapsen oikeuksia, kuten oikeutta oikeudenmukaiseen menettelyyn (esim. standardi 6), oikeutta osallistua menettelyyn ja ymmärtää sitä (esim. standardi 1.2), oikeutta nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta (esim. standardit 1.1, 3 ja 4) sekä oikeutta koskemattomuuteen ja ihmisarvoon (esim. standardit 1.1, 3 ja 4)].

¹⁸ Luvussa IV olevassa taulukossa on yhteenveto oikeudellisista veloitteista ja kansainvälisistä suuntaviivoista, jotka standardit kattavat. Viittauksia asiaankuuluviin säännöksiin, määräyksiin ja suuntaviivoihin on myös standardeja kuvaavien profiilien jälkeen luvussa 3. Ks. myös O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and Inter-national Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series www.child-centre.info/promise/publications/

kulttuuri-, lainsäädäntö-, oikeudellisissa, sosioekonomisissa ja kulttuuriyhteyksissä.¹⁹

Standardeja sovellettaessa olisi huomattava, että on tärkeää arvioida jatkuvasti palvelun organisatorista kokoonpanoa ja tuloksellisuutta. Standardeihin liittyvät indikaattorit antavat esimerkkejä tiedoista, jotka kertovat, täyttyvätkö standardit ja missä määrin, ja tukevat mahdollisesti politiikkojen ja käytännön tarkistamista. Arvioinnin avulla voidaan myös varmistaa, että tutkimuksilla, suuntaviivoilla, lainsäädännöllä ja kokemuksella on vaikutusta palvelun käytäntöön ja rakenteeseen. Erityisesti olisi pyrittävä varmistamaan, että lapsia kuullaan ja että heidän kuulustelunsa vaikuttavat palvelun rakenteeseen.²⁰

Tässä asiakirjassa sovelletaan väkivallan määritelmää, joka on esitetty lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 19 artiklassa ja jonka mukaan lasta on suojeltava ”kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, vahingoittamiselta ja pahoinpitelyltä, laiminlyönniltä tai välinpitämättömältä tai huonolta kohtelulta tai hyväksikäytöltä, mukaan lukien seksuaalinen hyväksikäyttö”.

”Lapsella” tarkoitetaan tässä YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 1 artiklan mukaisesti ”jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä”.

---

¹⁹ Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm, The PROMISE Project Series, <http://www.child-centre.info/promise/publications/>

²⁰ Tähän tarkoitukseen kehitetyn paikannustyökalun avulla voidaan arvioida helposti, missä kohdassa prosessia palvelu on Barnahus-mallin perustamisessa, mihin kuuluvat tässä asiakirjassa esitetyt standardit. Paikannustyökalun voi ladata PROMISE-verkkosivustolta: www.childcentre.info/promise/publications/

Lisää aiheesta

Näiden suuntaviivojen täydellisessä versiossa on esimerkkejä merkille pantavista käytännöistä kuuluisista Barnahus-lastenasiantaloista ja lapsiystävällisistä palveluista Euroopassa. Niissä kuvataan, miten erilaiset palvelut ja kansalliset ominaispiirteet ovat tuottaneet erilaisia lähestymistapoja, samalla kun on sovellettu standardeissa esitettyjä peruseriaatteita, toimintoja ja järjestelyjä.²¹

---

²¹ Lind Haldorsson, Olivia (2017). European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

Barnahus-malli

Barnahus (islannin kielen sana, joka tarkoittaa ”lastentaloa”) on johtava lapsiystävällinen, monialaisen viranomaisyhteistyön malli väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneiden lasten auttamiseksi.²² Barnahusin tarkoituksena on tarjota jokaiselle lapselle koordinoitusti ja tehokkaasti apua ja ehkäistä uudelleen traumatisoituminen tutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana.

Yksi Barnahus keskeisistä tehtävistä on auttaa hankkimaan luotettavia todisteita oikeudenkäyntiä varten tuomalla esiin lapsen kertomus niin, että lapsen ei tarvitse tulla tuomioistuimen kuultavaksi, jos asiassa nostetaan syyte.²³

Tässä tehtävässä Barnahus tarjoaa yhteen paikkaan keskitettyyn palveluun perustuvan lähestymistavan, jossa asiaankuuluvat viranomaiset ja virastot, kuten poliisi, sosiaalipalvelut, lastensuojelu, terveydenhoito- ja mielenterveyspalvelut ja syyttäjät tekevät yhteistyötä samoissa lapsiystävällisissä tiloissa. Barnahus on tärkeässä asemassa myös tietoisuuden lisäämisessä lapsiin kohdistuvasta väkivallasta yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa.²⁴

---

22 Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm, The PROMISE Project Series, <http://www.childcentre.eu/promise/publications>, s. 4. Ks. myös EC REC-RDAP-CHIL-AG-2016, jossa korostetaan Barnahus-mallia: ”proposals must aim to ensure a child-friendly response to violence against children that is interagency, multidisciplinary, comprehensive and, where possible, under one roof” (Barnahus-/lastentalomalli).

23 Useimmissa maissa vanhempien, usein yli 15-vuotiaiden lasten on esiinnyttävä tuomioistuimessa, vaikka heitä olisi kuulusteltu Barnahus-yksikössä.

24 Pohjoismaisilla Barnahus-lastenasiainaloilla on erilaisia keskeisiä tehtäviä: Tanskassa kuntien paikallisten lastensuojelupalvelujen avustaminen, Islannissa samanaikaisten rikos- ja lastensuojelututkintojen koordinoiminen, Norjassa poliisitutkinnan kuulustelussa avustaminen ja Ruotsissa samanaikaisten rikos- ja lastensuojelututkintojen koordinoiminen (Bakketeig, Elisiv (2016)).

Pohjoismaiden Barnahus-yksiköiden keskeinen ominaisuus on se, että ne on sulautettu kansallisiin viranomaisiin, kuten sosiaalipalveluihin, terveydenhuolto- ja lastensuojelujärjestelmiin ja oikeusjärjestelmään. Erilaiset kansalliset taustat ovat tuottaneet erilaisia institutionaalisia järjestelyjä tämän saavuttamiseksi. Esimerkiksi joissakin paikoissa Barnahus on sosiaalipalvelujen ja lastensuojeluviranomaisten toiminto ja joissakin se taas kuuluu terveydenhuoltojärjestelmän tai lainvalvontaviranomaisten alaisuuteen. Joka tapauksessa niihin kuuluu monialainen viranomaisyhteistyö samoissa lapsiystävällisissä tiloissa. Joissakin paikoissa poliisivirkailija kuulustelee lasta Barnahus-yksikössä, kun taas toisissa kuulustelun tekee lapsiasiantuntija, kuten psykologi tai sosiaalityöntekijä. Kaikissa Barnahus-yksiköissä kuitenkin varmistetaan, että lasta kuulusteleva henkilö saa erityiskoulutuksen lapsen kuulemisessa, kuulusteluissa käytetään näyttöön perustuvia haastattelurunkoja ja monialaisen tiimin edustajat seuraavat kuulustelua viereisessä huoneessa.

Euroopassa on useita Barnahus-mallia vastaavia monialaisia viranomaisyhteistyönä toteutettavia palveluja, joihin osallistuu vaihtelevassa määrin kansallisia terveyden- ja sosiaalihuoltoviranomaisia, lastensuojelujärjestelmä ja/tai paikallisviranomaisia.²⁵

Toinen Barnahus-lähestymistavan ja muiden monialaisten viranomaisyhteistyössä toteutettujen palvelujen välinen tärkeä ero on oikeusjärjestelmän muodollisessa tunnustuksessa. Oikeusjärjestelmästä ja joskus tuomareiden toimintatavoista ja asenteista riippuen joissakin Euroopan maissa lasten on edelleen saavuttava oikeuteen, vaikka olisi

---

The barnahus model in the Nordic countries. Esitys PROMISEn aluekonferenssissa ja opintokäynnillä Linköpingissä 28.–29. marraskuuta 2016. Perustuu artikkeliin Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal & Elisiv Bakketeig (painossa, 2017): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations. Teoksessa Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. & Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model.)

25 Ks. esimerkiksi PROMISEn sidosryhmäkartoitus: <http://www.childcentre.eu/promise/publications>

Barnahus-malli

olemassa tilat, joissa lapsia voitaisiin kuulla lapsiystävällisessä, monialaisessa ympäristössä. Näin voi tapahtua, vaikka palvelut olisivat kansallisten ja/tai paikallisten viranomaisten, kuten lastensuojelun tai terveydenhuoltojärjestelmän, osa.

Yhdysvaltalaisella lasten asianajokeskusmallilla ”Children’s Advocacy Centre” eli CAC-mallilla²⁶ ja Barnahus-mallilla on sama yleistavoite eli uudelleen traumatisoitumisen estäminen ja monialaisen avun antaminen lapselle. Poliisi ja syyttäjät osallistuvat monialaiseen auttamiseen, mutta CAC-mallissa palvelua ei ole muodollisesti sulautettu oikeusjärjestelmään. Lapsen on esiinnyttävä tuomioistuimessa, jos syyte on nostettu, koska todistajanlausuntoa ei ole otettu Yhdysvaltojen järjestelmän mukaan ”asianmukaisen prosessin” olosuhteissa. CAC kuitenkin valmistelee ja tukee lasta oikeudenkäyntiä varten. Sen yksi tärkeä tehtävä on myös vähentää kertoja, joina lapsen on kerrottava kokemuksistaan. Samalla se varmistaa, että eri palvelut auttavat jokaista lasta koordinoidusti.

Muun tyyppisillä monialaisilla lapsiystävällisillä keskuksilla on tyypillisesti sama tavoite eli uudelleen traumatisoitumisen vähentäminen ja monialaisen avun tarjoaminen, mutta niissä eivät ole systemaattisesti mukana kaikki asiaankuuluvat kansalliset ja paikalliset viranomaiset, kuten poliisi ja syyttäjät. Osa näistä palveluista on sulautettu kansallisiin tai paikallisiin terveydenhuolto-, sosiaalipalvelu- tai lastensuojelujärjestelmiin. Osa taas on perustettu yksiköiksi, jotka toimivat itsenäisesti ja osallistuvat viranomaisyhteistyöhön epämuodollisemmin.

Joissakin Euroopan maissa on omaksuttu monialaiseen viranomaisyhteistyöhön perustuva lähestymistapa lastensuojeluun mutta ei tarjota yhteisiä palveluja yhdessä lapsiystävällisessä paikassa. Osa standardeista voidaan soveltaa tällaisten järjestelyjen tiettyihin osiin, mutta näissä suuntaviivoissa halutaan edistää voimakkaasti yhteen paikkaan keskitetyn palvelun lähestymistapaa, niin että lapselle tarjotaan koordinoitusti apua yhdessä ja samassa lapsiystävällisessä paikassa. Tosi asiassa tätä pidetään keskeisenä edellytyksenä uudelleen traumatisoitumisen estämiselle ja lapsen tekemän kertomuksen varmistamiselle.

Seuraavan sivun kaaviossa kuvataan, millainen on Islannin Barnahusin rakenne.

Lisää aiheesta

Jokaisella kansallisella ympäristöllä on omat erityiset mahdollisuutensa ja haasteensa Barnahus-mallin tai muun vastaavan mallin luomisessa. Seuraavissa viiden eri mallin kuvauksissa ja tämän asiakirjan täydellisessä versiossa esitetyissä merkille pantavien käytäntöjen esimerkeissä kuvataan, miten erilaisissa kansallisissa ympäristöissä on perustettu Barnahus-palveluja ja vastaavia lapsiystävällisiä palveluja ja järjestetty niiden toiminta monimuotoisesti ja kekseliäästi noudattaen aina standardien peruseriaatteita ja -arvoja.

²⁶ Lisätietoja Children’s Advocacy Centeristä: <http://www.nationalchildrensalliance.org/cac-model>

Barnahus-malli

Barnahusin keskeiset yhteiset kriteerit

Barnahus tarjoaa lapsille lapsiystävällisen, turvallisen ympäristön, jossa kaikki asiaankuuluvat palvelut tarjotaan saman katon alla.

1. Lapsia kuullaan näyttöön perustuvan haastattelurungon mukaisesti.
2. Lapsen todistuslausunnon luotettavuus varmistetaan tarkoituksenmukaisilla järjestelyillä asianmukaisen prosessin periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on estää se, että lapsi joutuisi toistamaan lausuntonsa oikeudenkäynnin aikana, jos syyte nostetaan.
3. Rikostutkintaa varten ja lapsen fyysisen hyvinvoinnin ja toipumisen varmistamiseksi tehty lääketieteellinen arviointi annetaan käyttöön.
4. Lapselle ja ei-epäillyille perheenjäsenille ja huoltajille syntyneen trauman hoitamiseksi tarjotaan psykologista tukea sekä lyhyt- ja pitkäaikaisia terapiapalveluja.
5. Uhrin ja mahdollisten sisarusten tarpeet arvioidaan ja jatkotoimet varmistetaan.

Islannin BARNAHUS

Barnahusin keskeisenä tehtävänä on koordinoida samanaikaisia rikos- ja lastensuojelututkintoja

Koordinoi viranomaisyhteistyötä erityisesti näytön keräämisessä.
Suorittaa lasten kuulusteluja soveltaen näyttöön perustuvia käytäntöjä.
Konsultoi ja neuvoo yksittäisissä tapauksissa yhteistyössä kumppaniviranomaisten kanssa.
Tekee asiantuntija-arvioita ja järjestää terapiaa väkivallan uhriksi joutuneille lapsille.
Konsultoi ja neuvoo ei-epäiltyjä vanhempia ja muita huoltajia.
Konsultoi ja neuvoo paikallisia lastensuojelupalveluja ja tarvittaessa muitakin tahoja.

LAPSEN KUULEMISEEN PEREHTYNEET MIELENTERVEYDEN AMMATTILAISET

Todistajanlausunnot oikeudessa:

- Vastaa todistajanlausunnon hankkimisesta lapselta tuomioistuimen tuomarin suojeluksessa vastaajapuolen sekä syyttäjän, poliisin, paikallisen lastensuojelun ja lapsen asianajajan seuratussa kuulemista.
- Välittää tarvittaessa tuomarin, vastaajapuolen ja muiden kysymykset.
- Todistajanlausunnosta tehdään tallenne, jota käytetään tuomioistuinkäsittelyssä, jos syyte nostetaan.

Kartoitushaastattelut:

- Pyrkii paikallisen lastensuojelupalvelujen pyynnöstä saamaan lapsen kertomaan tapahtuneesta, jos se on mahdollista tapauksissa, joissa hän ei ole vielä kertonut mitään tai kertomus on epäselvä.
- Hankkii lastensuojelupalvelujen pyynnöstä lapselta todistajanlausunnon tapauksissa, joissa epäilty tekijä on niin nuori, ettei hän ole rikosoikeudellisessa vastuussa.

LÄÄKÄRINTUTKIMUS – ERIKOISTUNUT LÄÄKINTÄHENKILÖSTÖ

- Lääkärintutkimus tehdään poliisin, paikallisten lastensuojelupalvelujen, lapsen tai vanhempien pyynnöstä.
- Tutkimuksesta vastaavat kokenut lastenlääkäri, gynekologi ja koulutettu sairaanhoitaja, jotka ovat Islannin yliopistosairaalan henkilökuntaa.
- Akuutit oikeuslääketieteelliset tutkimukset tehdään yliopistosairaalassa.

ARVIOINTI, TERAPIA, TUKI – ERIKOISTUNUT MIELENTERVEYDEN AMMATTIHENKILÖ

Arviointi ja hoito

- Vastaa mielenterveysarvioinnin tekemisestä validoitujen välineiden ja kyselytutkimusten avulla.
- Vastaa mielenterveyden hoidosta, jossa sovelletaan näyttöön perustuvaa terapiaa.

Hoitoon pääsyn varmistaminen

- Antaa terapiaa maaseudulla asuvien lapsiuhrien kotiympäristössä.

Tuki ei-epäillyille vanhemmille

- Antaa tarvittaessa neuvontaa ei-epäillyille vanhemmille/huoltajille ja sisaruksille.

MUUT TEHTÄVÄT – BARNAHUS-TIIMI

- Konsultoi ja neuvoo paikallisia lastensuojelupalveluja pyydettyäessä.
- Koordinoi tapauskokousta ja palvelunohjausta ennen todistajanlausuntojen antamista oikeudessa.
- Järjestää viranomaisten välisiä konsultointikokouksia ennen lähettämistä Barnahusiin.
- Toimittaa tuomioistuimille raportit tapauksissa, joissa nostetaan syyte.
- Tallentaa tapausten tiedot ja ylläpitää arkistoa.
- Kouluttaa ja valistaa.

- > MUODOLLISESTI SULAUTETTU LASTENSUOJELUVIRASTOON.
- > LASTENSUOJELUVIRASTO TURVAA RAHOITUKSEN, RAHOITUSASIAKAS JA HENKILÖSTÖHALLINNON.
- > LASTENSUOJELUVIRASTO ANTAA OIKEUDELLISTA JA MUUTA AMMATTIMAISTA NEUVONTAA JA VASTAA HALLINNOLLISISTA ASIOISTA YHTEISTYÖSSÄ TUOMIOISTUINTEN, KIHlakunnansyyttäjiEN, POLIISIN, YLIOPISTOSAIRAALAN JA PAIKALLISEN LASTENSUOJELUN KANSSA, JOTKA OVAT BARNAHUSIN KUMPPANEITA.

Barnahus-standardit

Tässä luvussa esitellään eurooppalaiset Barnahus-standardit. Standardit koostuvat monialaisista periaatteista ja toimista, ydintoiminnoista ja institutionaalisista järjestelyistä, jotka mahdollistavat lapsiystävällisen, tehokkaan ja yhteistyöhön perustuvan käytännön. Yleensä tapauksissa standardit koostuvat useista toisiinsa liittyvistä kokonaisstandardin osatekijöistä. Esimerkiksi kohderyhmää koskevaan standardiin kuuluu kaksi osatekijää: ”kattava ja laaja määritelmä” ja ”syrjimättömyys”.

Yhdessä nämä kaksi muodostavat käytännöllisen kehyksen toimijoille, jotka haluavat perustaa ja tarjota Barnahus-mallin peruseriaatteita ja ominaispiirteitä noudattavia palveluja. Standardeja voi käyttää innoituksen lähteenä ja tukena palvelun monialaisten toimien, ydintoimintojen ja organisatorisen rakenteen jatkuvalla kehittämiselle. Standardit ohjaavat myös henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja ennaltaehkäisytyössä, kuten tiedon jakamisessa ja tietämyksen lisäämisessä yhdessä tärkeiden sidosryhmien kanssa.

Yhteenveto standardien ja ehdotettujen indikaattorien, niihin liittyvän lainsäädännön ja suuntaviivojen sekä asiaankuuluvien työkalujen kuvauksesta ja perusteluista on taulukoissa, joissa esitetään kunkin ”standardin profiili”. [Avain ”standardin profiiliin”, jossa kuvataan sisältö, on sivulla 11.](#)

Standardit ovat siirrettäviä ja niitä voidaan mukauttaa erilaisiin kansallisiin järjestelmiin ja prosesseihin, jotka liittyvät sosiaalipalveluihin ja

27 Lind Haldorsson, Olivia (2017). European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

lastensuojeluun²⁸, terveydenhuoltoon, rikostutkintaan ja oikeudellisiin menettelyihin.

Ensimmäiseen standardiin sisältyy kolme monialaista toimea, joita voidaan soveltaa koko prosessiin alkuraportista oikeudenkäyntiin: lapsen edun asettaminen käytännön ja päätöksenteon keskiöön (1.1), sen varmistaminen, että lasten oikeudet tulla kuulluksi ja saada tietoja toteutuvat (1.2), ja tarpeettomien viivästysten välttäminen (1.3).

Standardit 2–4 liittyvät institutionaaliin järjestelyihin ja organisaation rakenteeseen, kuten lapsiystävällisen ympäristön varmistamiseen. Ne ovat Barnahusissa tapahtuvien prosessin osien kannalta olennaisia.

Standardit 5–10 koskevat ydintoimintoja ja erityistoimia, joita Barnahus toteuttaa, kuten viranomaisten välinen palvelunohjaus, lasten kuulemiset tai lääkärintutkimukset.

Lisää aiheesta

Näiden suuntaviivojen täydellinen versio sisältää useita hyvien käytäntöjen mukaisia kuvauksia siitä, miten standardit on pantu täytäntöön kokeneissa Barnahuseissa ja lapsiystävällisissä keskuksissa, jotka on tarkoitettu Euroopassa väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneille lapsille. Suuntaviivat sisältävät myös työkaluja ja otteita lainsäädännöstä ja suuntaviivoista, joissa annetaan tarkempia opastusta standardin soveltamiseen. Lisäksi suuntaviivoissa esitetään kuvailevia esimerkkejä prosessista alkuraportista oikeudenkäyntiin asti ja Barnahusin ja lapsiystävällisten palveluiden tehtävästä useissa maissa.²⁷

28 Tämä kattaa lastensuojeluarvioinnit, jotka ovat objektiivisia arvioita siitä, miten todennäköisesti lapsi altistuu uudelleen vanhemman tai huoltajan aiheuttamalle väkivallalle. Ne vaikuttavat päätöksiin, jotka koskevat meneillään olevia interventioita perheen kanssa ja/tai lapsen poistamista kodista.

Avain standardien profiilien lukemiseen

Mikä tämä standardi on?

Tässä asiakirjassa esitellään väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneiden lasten lapsiystävällistä ja tehokasta palvelua koskevat kymmenen hyvän käytännön standardia, jotka on laadittu YK:n ja Euroopan neuvoston sopimusten ja EU:n lainsäädännön sekä Barnahus-mallin perusteella. Standardien keskeisenä tavoitteena on estää lapsen uudelleen traumatisoituminen, varmistaa luotettavien todistajanlausuntojen saaminen tuomioistuimessa ja noudattaa lasten oikeuksia suojeluun, apuun ja lapsiystävälliseen oikeudenkäyttöön.

Standardit tukevat eurooppalaisten ja kansainvälisten oikeudellisten velvoitteiden ja sitovien ohjeiden täytäntöönpanoa.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Viittaukset kansainvälisiin ja eurooppalaisiin oikeudellisiin velvoitteisiin:

Standardit ja indikaattorit edustavat oikeudellisia velvoitteita, joihin viitataan tässä kohdassa. Nämä oikeudelliset velvoitteet, jotka on luokiteltu PROMISEn lakien ja ohjeiden kokoelmassa ”Compendium on Law and Guidance”, perustuvat kansainvälisten ja eurooppalaisiin oikeudellisten välineiden erityisiin määräyksiin. [Tämän asiakirjan lopussa olevassa taulukossa on luettelo säännöksistä, määräyksistä ja oikeudellisista välineistä, jotka ovat kunkin standardin ja oikeudellisen velvoitteen kannalta erityisen olennaisia.](#)

Viittaukset suuntaviivoihin: Erityiset perustelut sille, miksi kutakin standardia olisi noudatettava, perustuvat lasten oikeuksiin, joista on säädetty kansainvälisessä ja alueellisessa oikeudessa, ja YK:n lapsen

oikeuksien komitean sekä muiden elinten, kuten Euroopan neuvoston, sitoviin ohjeisiin.

Tutkimukset ja kokemukset: Standardeissa asetetaan myös lasten tarpeet keskiöön, ja yleisenä tavoitteena on varmistaa tehokkaan ja lapsiystävällisen käytännön noudattaminen kaikissa tapauksissa, joissa lapsi on joutunut väkivallan uhriksi tai todistajaksi. Siksi on kehitetty nämä standardit ottaen huomioon asiaankuuluvilla alueilla tehdyt tutkimukset ja monialaisten ja viranomaisten välisten tiimien kokemukset siitä, minkä on osoitettu toimivan ja vaikuttavan myönteisesti uhriksi tai todistajaksi joutuneen lapsen ja hänen ei-epäiltyjen perheenjäsentensä hyvinvointiin.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Indikaattorit voivat auttaa selvittämään, soveltuuko tietty standardi palvelun työhön ja missä määrin, ja tukea politiikan ja käytäntöjen tarkistamista. Indikaattorit perustuvat kansainväliseen ja alueelliseen oikeuteen ja suuntaviivoihin, ja niitä voi muiden standardien tavoin mukauttaa vastaamaan useimpia oikeudellisia, poliittisia, sosio-ekonomisia ja kulttuurisia ympäristöjä.

Useimmat indikaattorit liittyvät politiikkaan ja osoittavat asiaankuuluvan politiikan tai asiaankuuluvien menettelyjen, kuten muodollisten viranomaisten välisten sopimusten, olemassaolon. Nämä indikaattorit voivat myös kuvata fyysisiä tai teknisiä järjestelyjä, kuten sitä, että käytettävissä on kuulusteluhuone, josta on audiovisuaaliset yhteydet toiseen huoneeseen yksikössä. Kaikki nämä indikaattorit edellyttävät kuvailevia tietoja esimerkiksi olemassa olevista poliitikoista, menettelyistä, käytänteistä ja fyysisistä ja teknisistä järjestelyistä.

Harvoissa tapauksissa määrällisiä indikaattoreita voidaan käyttää täydentämään politiikkaa tai menettelyjä kuvaavia indikaattoreita, kuten ilmitulon ja lapsen kuulemisen välisten päivien lukumäärää (tarpeeton viivästyminen). Määrälliset indikaattorit edellyttävät, että kerätään tiettyjä numeerisia tietoja.

On tärkeää huomata, että indikaattorit antavat esimerkkejä indikaattoreista ja näytöstä. Jokaisen palvelun olisi käytettävä aikaa kattavien indikaattorien kehittämiseen tuloksellisuuden seuraamista varten. Näissä ohjeissa ehdotetut erilaiset indikaattorit ja näytön tyypit voivat toimia suuntaviivoina ja innoituksen lähteenä.

On myös tärkeää huomata, että indikaattorit liittyvät tiukasti palvelun toimintoihin ja suoritukseen eivätkä anna tietoa lyhyen tai pitkän aikavälin vaikutuksista ja/tai tuloksista lapsiin, jotka hyötyvät palveluista.

Lisää aiheesta

Suuntaviivojen täydellisessä versiossa on viitteitä käytännön työkaluihin, suuntaviivoihin, politiikkoihin, malleihin ja muihin resursseihin, jotka voivat auttaa standardin täytäntöönpanossa.

Standardi 1: Keskeiset periaatteet ja monialaiset toimet

Standardi 1 koostuu kolmesta keskeisestä periaatteesta, jotka vaikuttavat monialaiseen käytäntöön ja päätöksentekoon Barnahusissa.

Periaatteet toteutetaan käytännössä monialaisilla toimilla, jotka ovat olennainen osa kutakin standardeissa 5–10 määriteltyä ydintoimintoa.

Monialaiset toimet ovat mahdollisia standardien 2–4 sisältämien institutionaalisten järjestelyjen ja organisaatioympäristön ansiosta.

Keskeisiin periaatteisiin ja monialaisiin toimiin kuuluvat kansainvälisen, alueellisen ja kansallisen oikeuden keskeiset määräykset, kuten YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 ja 12 artikla.²⁹ Ne ovat olennaisia uudelleen traumatisoitumisen ehkäisemiseksi, mikä on Barnahusin keskeinen tavoite.

[Standardin 1 kattamien keskeisten periaatteiden ja monialaisten toimien painopisteet:](#)

- varmistetaan, että lapsen etu on keskiössä sekä käytännössä että päätöksenteossa (standardi 1.1)
- kunnioitetaan lapsen oikeutta tulla kuulluksi aiheuttamatta uudelleen traumatisoitumista esimerkiksi antamalla lapselle aina riittävästi tietoja (standardi 1.2)

---

²⁹Koko standardikehys edistää lapsen oikeuksien sopimuksen 19 artiklan ja 6 artiklan täytäntöönpanoa (oikeus elämään, oikeus henkiinjäämiseen ja kehittymiseen). Syrjimättömyyttä (lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artikla) käsitellään seuraavassa standardin 3 kohdalla olennaisena näkökohtana palvelun kohderyhmän määrittämisessä.

- varmistetaan, että suojele, apu ja oikeusprosessit toteutetaan ajoissa (standardi 1.3).
- Lapsen suojele on olennainen periaate ja monialainen toimi, jota käsitellään erityisesti standardeissa 2 ja 10.

Standardi 1.1 Lapsen etu

Mikä tämä standardi on?

Lapsen etu: Lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon kaikissa toimissa ja päätöksissä, jotka koskevat lasta ja ei-epäiltyä perheenjäsentä/huoltajaa/tukihenkilöä.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset oikeudelliset velvoitteet: Lapsen etu (lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artikla) on oikeus, yleinen periaate ja menettelysääntö. Se on olennaista koko yleissopimuksen täytäntöönpanon kannalta, johon sisältyy myös lapsen oikeus suojeleluun. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklassa vaaditaan toimijoita ottamaan tarkasti huomioon toimiensa vaikutus lapsiin sen varmistamiseksi, että lapsen etu on ensisijainen asia. Lapsen oikeuksien komitea korostaa, että 3 artiklan 3 kappaleella on merkitystä kaikelle lapsille tarkoitettujen palvelujen ja tilojen tarjoamiselle. Lapsiuhreille tai -todistajille tarkoitetuissa palveluissa on siksi varmistettava, että tarkoituksenmukaisia toimia koskevat päätökset perustuvat kunkin yksittäisen lapsen edun arviointiin. Lapsen oikeuksien komitea tunnustaa, että lapsen edun käsite on ”monimutkainen ja sen sisältö on määriteltävä tapauskohtaisesti”.³⁰

---

³⁰ Lapsen etua koskevan teorian ja käytännön viimeaikaisista interventioista kerrotaan tässä esseekokoelmassa: The best interests of the child – A dialogue between theory and practice (Council of Europe, March 2016) <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?document-Id=0900001680657e56>

Euroopan unionin säädökset:

- Lapsen edun varmistaminen on ensisijainen asia direktiivien velvoitteiden soveltamisessa.

Suuntaviivat: Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentissa nro 13 korostetaan, että ”lasten oikeutta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon kaikissa heitä koskevissa tai heihin vaikuttavissa asioissa on kunnioitettava etenkin silloin, kun lapset ovat väkivallan uhreja, ja tämä oikeus on otettava huomioon kaikissa väkivallan ehkäisytoimissa”. Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentissa nro 14 korostetaan erityisesti monialaisia tiimejä, jotka arvioivat lapsen etua ja määrittävät³¹, mikä se on (yleiskommentti nro 14, kohta 47). Työskentely yhdessä monialaisessa viranomaisten yhteistyötiimissä on erityisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa kattava arviointi ja lapsen etu otetaan huomioon koko prosessissa. Yhteiset rutiinit ja toimenpiteet auttavat varmistamaan, että lapsen etu on monialaisen viranomaisyhteistyön prosessin keskiössä.

Katso myös Euroopan neuvoston ministerineuvoston suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun 3 kohta D, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suositukset ”Child-friendly social services” (2011), luvun 3 kohta A, sekä Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta.

---

³¹ Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkien erityistilanteissa tehtävän päätöksen kannalta välttämättömien tekijöiden arvioimista ja tasapainottamista. Määrittämisellä tarkoitetaan muodollista prosessia, jonka tarkoituksena on määrittää lapsen etu arvioinnin perusteella (lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 14, kohta 47).

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö siitä, että standardia on noudatettu

- Monialaisen viranomaisten yhteistyötiimin osallistumiselle yksittäisen lapsen edun arvioimiseen ja määrittämiseen on olemassa kehys/rutiini/prosessi, jota käytetään systemaattisesti.
- On laadittu luettelo (ei-tyhjentävä ja ei-hierarkkinen) tekijöistä, jotka on sisällytettävä lapsen edun arvioimiseen, jotta varmistetaan lakien ja ohjeiden mukaisten lapsen oikeuksien täysimääräinen ja tosiasiallinen toteutuminen, ja Barnahus-tiimi käyttää sitä systemaattisesti.
- Henkilöstö tietää selvästi omat tehtävänsä ja vastuunsa yksittäisen lapsen edun arvioimisessa ja määrittämisessä.
- Henkilöstö on tietoinen menettelyjen ja välineiden, kuten yksittäisen lapsen edun arviointiin ja määrittämiseen käytettävien tarkistuslistojen, ohjeistusten ja prosessien, soveltamisesta tätä tarkoitusta varten ja saanut siihen koulutuksen.
- Lapsen etua arvioitaessa otetaan huomioon lapsen näkemykset ja identiteetti, perheen säilyttäminen ja suhteiden ylläpitäminen, huolenpito, suojelu ja turvallisuus, haavoittuvuustilanne, oikeus terveyteen ja koulutukseen sekä se, että kyseiset tekijät ovat tasapainossa³². Lapsen edun määrittävät pätevät ammattihenkilöt ilman tarpeettomia viivästyksiä. Se perustuu tosiseikkoihin sekä lapselta ja syyttömältä huoltajalta saatuihin tietoihin.

---

³² Komitea määrittelee yleiskommentissa nro 14 joitakin tilanteita, joissa on pakko tasapainottaa eri tekijöitä esimerkiksi silloin, kun tapaukseen liittyvät eri tekijät ovat ristiriidassa keskenään (esimerkiksi perheen säilyttäminen vs. lapsen suojeleminen riskiltä joutua vanhempien väkivallan uhriksi).

Esimerkkejä välineistä, joilla varmistetaan lapsen edun yhdenmukainen ja systemaattinen huomioon ottaminen

Rutiinit ja menettelyt: Selvät rutiinit ja menettelyt ovat kulmakivi sille, että lapsen edun ensisijaisuus varmistetaan Barnahusissa tehtävissä päätöksissä ja interventioissa ja että lapsen etu otetaan kaikissa tapauksissa systemaattisesti huomioon. Käytössä on esimerkiksi selvät menettelyt ja pysyvä asialista viranomaisten välistä säännöllistä suunnittelua ja yhteisiä neuvotteluja varten, jotka ovat olennaisia lapsen parhaan edun arvioimiseksi ja määrittämiseksi.

Yhteistyösopimus: Yhteistyösopimuksessa, jota käsitellään tarkemmin standardin 2 yhteydessä, määritellään selvästi kunkin viranomaisen sitoumukset, tehtävät ja vastuut. Tämä on osoittautunut ratkaisevaksi, kun halutaan varmistaa, että muutokset henkilöstössä ja resursseissa eivät vaikuta kovin paljoa viranomaisten ja tarjottavien palvelujen sitoutumiseen (koska sillä voisi olla kielteinen vaikutus lapsen edun arvioinnin ja määrittämisen jatkuvuuteen ja johdonmukaisuuteen).

Tarkistuslistat: Barnahus käyttää tarkistuslistoja sen varmistamiseksi, että lapsen edut otetaan ensisijaisesti huomioon Barnahusin tekemissä lapsiuhreja koskevissa päätöksissä ja interventioissa sekä arvioitaessa ja määritettäessä lapsen etua.

Evaluointi: Barnahus tekee säännöllisesti Barnahusin operatiivisen prosessin ja ympäristön evaluoinnin lapsen näkökulmasta. Se auttaa varmistamaan, että kokonaisprosessi ja ympäristö on lapsiystävällinen ja herkkä tekijöille, jotka ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että lapsen etu otetaan asianmukaisesti huomioon yleisesti ja yksittäisissä tapauksissa.

Seurantatapaamiset: Barnahus järjestää tapaamisen lapsen ja huoltajien kanssa viikon kuluessa Barnahusissa pidetystä lapsen kuulemisesta. Tällöin voidaan pyytää lapselta ja vanhemmilta palautetta heidän kokemuksistaan Barnahusissa. Lasta Barnahusiin saattanutta henkilöä haastatellaan myös puhelimitse, ja hän voi antaa palautetta lapsen kokemuksesta Barnahusissa käynnistä.

Esimerkkejä Ruotsin Linköpingin Barnahusista

Kehys lapsen edun arviointia ja määrittämistä varten

YK:n lapsen oikeuksien komitea on lapsen oikeutta saada etunsa otetuksi ensisijaisesti huomioon (3 artikla, 1 kohta) koskevassa yleiskommentissa nro 14 (2013) antanut sitovat ohjeet siitä, miten lapsen edun arviointi ja määrittäminen olisi toteutettava ja mitä tekijöitä olisi otettava huomioon.

Lapsen oikeuksien komitea toteaa, että ”lapsen edun arviointi on ainutkertainen toimenpide, joka tulisi suorittaa kussakin yksittäisessä tapauksessa ottaen huomioon kutakin lasta [...] koskevat erityisolosuhteet”, jotka liittyvät ”lasten henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, joita ovat muun muassa ikä, sukupuoli, kehitystaso, kokemukset, vähemmistöryhmään kuuluminen, fyysinen, älyllinen tai aistivamma sekä lapsen tai lasten sosiaalinen ja kulttuurinen elinympäristö, kuten onko lapsella vanhempia, asuuko hän heidän kanssaan, millainen on lapsen ja hänen perheensä tai huoltajiensa välinen suhde, onko ympäristö turvallinen, onko perheellä, suurperheellä tai huoltajilla käytettävissään laadukkaita vaihtoehtoisia keinoja jne.”.

Komitean mukaan lapsen edun määrittäminen tulisi aloittaa arvioimalla niitä erityisolosuhteita, jotka tekevät lapsesta ainutlaatuisen. Tätä prosessia voidaan tukea laatimalla ”tekijöistä ei-tyhjentävä ja ei-

hierarkkinen luettelo, jonka päätöksentekijät voivat ottaa huomioon lapsen edun arvioinnissa”, mikä on olennaista Barnahusin yhteydessä.

Komitea suosittelee, että luettelossa tarjotaan konkreettista opastusta mutta sen tulisi olla riittävän joustava, jotta voidaan ottaa huomioon muita tekijöitä, jotka voivat olla yksittäisen lapsen kannalta olennaisia. Komitea korostaa, että ”yleissopimuksessa suojeltujen oikeuksien vastaisia tekijöitä tai yleissopimuksen mukaisiin oikeuksiin kielteisesti vaikuttavia tekijöitä ei voida ottaa huomioon lapsen tai lasten etua arvioitaessa”.

Komitea katsoo, että lapsen etua arvioitaessa ja määritettäessä on otettava huomioon seuraavat tekijät. Tekijät on tasapainotettava huolellisesti. Kutakin tekijää käsitellään yksityiskohtaisesti yleiskommentin nro 14 kohdasta 52 alkaen.

- Lapsen näkemykset
- Lapsen identiteetti
- Perheen säilyttäminen ja suhteiden ylläpitäminen
- Lapsen huolenpito, suojelu ja turvallisuus
- Haavoittuvuus tilanne
- Lapsen oikeus terveyteen
- Lapsen oikeus koulutukseen

Standardi 1.2 Oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoja

Mikä tämä standardi on?

Oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoja: Lasten oikeuksia ilmaista näkemyksensä ja saada tietoja kunnioitetaan ja ne turvataan.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset oikeudelliset velvoitteet: Lasten oikeus osallistumiseen on yksi YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus) yleisperiaatteista. Sen 12 artiklan 2 kappaleessa todetaan, että lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa.

Euroopan unionin säädökset:

- Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon.
- Tietojen antaminen.
- Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.
- Mahdollisuus määrätä, että lapsiuhria kuullaan asianmukaisen viestintätekniikan avulla.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa, että ikä ei saisi olla esteenä lapsen oikeudelle osallistua täysimääräisesti oikeusprosessiin. Väkivallan lapsiuhrien oikeus tulla kuulluksi vahvistetaan lapsen oikeuksien sopimuksen 19 artiklassa, ja lapsen oikeuksien komitea on vahvistanut sen ja selventänyt sitä useita kertoja (esimerkiksi komitean yleiskommentissa nro 13). Lapsen oikeuksien komitea on kehottanut valtioita varmistamaan, että seksuaalisen hyväksikäytön tai muiden väkivaltaisten rikosten uhriksi joutuneiden lasten näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet tuodaan esiin ja otetaan huomioon menettelyissä, silloin

kun ne vaikuttavat heidän henkilökohtaisiin etuihinsa. Tällöin ”sopimusvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että lasta suojellaan täysin hänen käyttäessään oikeuttaan tulla kuulluksi” (lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 12). Olisi toteutettava toimenpiteitä uudelleen traumatisoitumisen välttämiseksi, esimerkiksi välttämällä todistelujen toistamista ja käyttämällä videolle tallennettuja kuulusteluja (lasten oikeutta tulla kuulluksi koskeva yleinen keskustelupäivä).

Katso myös Euroopan neuvoston ministerineuvoston suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun IV kohdan D alakohta 3, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suositukset ”Child-friendly social services” (2011), luvun 8 kohta B, sekä Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta.

Tutkimukset ja kokemukset: Oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi on yksi monialaisen viranomaisyhteistyön prosessin perusnäkökohdista. Lapsen näkemysten systemaattinen kuuleminen auttaa tuntemaan paremmin lapsen toiveet ja tarpeet ja määrittämään lapsen edun sekä asianmukaisen ja kestäväen toiminnan, kuten hoidon ja terapian. Riittävä tiedonsaanti on mielekkään osallistumisen perusedellytys. Se myös voimaannuttaa lasta ja auttaa häntä saamaan tilanteen hallintaansa.

Lapset voivat myös antaa korvaamatonta palautetta, jonka avulla voidaan tehdä ympäristöstä, prosessista ja palvelussa tarjotuista interventioista lapsiystävällisiä ja lasten tarpeiden ja toiveiden kannalta tarkoituksenmukaisia, jos niiden ohessa tarjotaan mahdollisuus esittää näkökulmia omista kokemuksista palvelussa.

Perusoikeusviraston hiljattain tekemässä tutkimuksessa, joka perustui 392 lapsen haastatteluun yhdeksässä EU:n jäsenvaltiossa, lapset korostivat oikeuttaan tulla kuulluksi ymmärtäväisesti ja kunnioittavasti. Tämä tuo esiin tarpeen antaa selviä käytännön ohjeita sekä koulutusta ammattihenkilöille, jotka ovat lasten kanssa tekemisissä.³³

”On vain hyvä, että tulee kuulluksi ja että sillä voi vaikuttaa asioihin” — 16-vuotias tyttö, uhri, seksuaalinen hyväksikäyttö

”Sain hyvin vähän tietoa (jos lainkaan) siitä, koska sijaisvanhempani salasivat kaiken” — 15-vuotias tyttö, uhri, seksuaalinen hyväksikäyttö³⁴

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö siitä, että standardia on noudatettu

- Henkilöstö saa koulutusta kommunikoinnista ja tiedon jakamisesta lasten kanssa sekä heidän kuuntelemisestaan tavalla, joka sopii heidän ikäänsä ja kehitystasoonsa.
- Lapsen kuulemisen toteutustapa on sellainen, että se auttaa lasta käyttämään oikeuttaan tulla kuulluksi oikeudellisissa menettelyissä (ks. myös lapsen kuulemista koskeva standardi 6).
- Lapset ja heidän ei-epäillyt vanhempansa/huoltajansa voivat vaikuttaa interventioiden, kuten hoidon ja terapian, toteutusajankohtaan, -paikkaan ja -ympäristöön.

³³ Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EU:n perusoikeusvirasto, helmikuu 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

³⁴ Lainausten lähde: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EU:n perusoikeusvirasto, helmikuu 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

- Lapset saavat mahdollisuuden antaa palautetta kokemuksistaan palvelussa.
- Lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan rutiininomaisesti ja systemaattisesti tietoja tavalla, joka sopii lapsen ikään ja kehitystasoon.
- Lapset ja huoltajat saavat tiedot kielellä, jota he ymmärtävät.
- Erityistoimenpiteillä varmistetaan, että lapsilla, joilla on erityistarpeita, ja vammaisilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoja ja tulla kuulluksi.

Standardi 1.3 Tarpeettomien viivästysten välttäminen

Mikä tämä standardi on?

Tarpeettomien viivästysten välttäminen: Tarpeettomien viivästysten välttämiseksi on toteutettu toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että lasten kuuleminen, lastensuojeluarvioinnit sekä mielenterveys- ja lääkärintutkimukset toteutetaan määrättyssä ajassa ja että lapset saavat ajoissa tietoja.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

- Lasta kuullaan ilman aiheetonta viivästystä tosiasioiden ilmoittamisen jälkeen.
- Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.
- Tietojen antaminen.
- Avun ja tuen antaminen.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea toteaa, että tehokas apu edellyttää toimien toteuttamista viipymättä sen jälkeen, kun niistä on päätetty osallistavassa prosessissa (komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luku IV, kohta D, alakohta 4.

Tutkimukset ja kokemukset: Tarpeettomien viivästysten välttäminen on lastensuojelun sekä lapsiystävällisen rikostutinnan ja rikosoikeudellisten menettelyjen peruseriaate. Tehokas viranomaisyhteistyö edellyttää myös tarpeettomien viivästysten välttämistä, jotta kukin viranomainen voi suorittaa omat tehtävänsä ajoissa. Sillä on myönteinen vaikutus lapsen hyvinvointiin, ja se voi parantaa rikostutinnan ja oikeusprosessin tuloksia. Tarpeettoman viivästyksen välttäminen esimerkiksi ilmoituksen tekemisen ja lapsen kuulemisen välillä voi auttaa lasta kertomaan tarinansa ja muistamaan yksityiskohtia, mikä parantaa lapsen todistuksen laatua ja arvoa. Se voi myös vähentää lapsen altistumista sille, että häntä painostettaisiin perumaan lausuntonsa. Lisäksi se mahdollistaa mahdollisten suojelutarpeiden arvioinnin varhaisessa vaiheessa vaarantamatta lapsen todistajanlausunnon todistusarvoa. Se puolestaan takaa, että ei myöhästyä lapsen suojelemisessa väkivallalle altistumiselta toistuvasti. Ajoissa tehty lääkärintutkimus voi auttaa tunnistamaan ja dokumentoimaan väkivallan fyysiset merkit, jotka ohjaavat sekä hoitoprosessia että oikeudellisia menettelyjä. Näin terapiapalvelutkin voidaan ehkä aloittaa aikaisemmin.

”Halusin vain, että kaikki olisi ohi. Se tuntui kuitenkin kestävän ikuisuuden, ja meillä kävi jatkuvasti ihmisiä kertomassa, että se kestäisi vieläkin pidempään ... Halusin vain, että se loppuisi ja saisin jatkaa omaa tavallista

elämäni. Siihen meni kuitenkin useita kuukausia.” — 12-vuotias tyttö, uhri, seksuaalinen hyväksikäyttö³⁵

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö siitä, että standardia on noudatettu

- Tietoja kerätään määräaikojen seurannan tueksi yksittäistapauksissa ja jotta voidaan seurata yleisesti onnistumista tarpeettomien viivästysten välttämiseksi.
- Yhteiset neuvottelut lapsen kuulemiseen valmistautumiseksi järjestetään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kuulustelun viivästymisen välttämiseksi.
- Esitutkintaa johtava syyttäjä seuraa kuulemista viereisessä huoneessa, niin että olennaisten tietojen saanti ei viivästy.
- Yksi tai useampi sosiaalityöntekijä seuraa kuulemista viereisessä huoneessa, jotta toimet lapsen tarpeiden täyttämiseksi ja suojelemiseksi voidaan aloittaa viipymättä.
- Barnahusin henkilöstö on käytettävissä kuulemisen aikana, niin että he voivat aloittaa kriisi-intervention tarvittaessa välittömästi.
- Heti kuulemisen jälkeen järjestetään yhteinen seurantakokous sen varmistamiseksi, että seuraavat vaiheet, tehtävät ja vastuut ovat kaikille selviä.
- Ennen ja jälkeen kuulemisen pidettävissä viranomaisten välisissä kokouksissa käytetään tarkistuslistoja, joilla varmistetaan, että mitään ei unohdeta ja että toteutetaan tarkoituksenmukaiset ja riittävät toimet.

- Lääkärintutkimuksen tarve arvioidaan viipymättä. Jos lääkärintutkimus tarvitaan, se tehdään parhaassa tapauksessa samana päivänä kuin kuuleminen Barnahusin tiloissa.
- Terapiapalvelujen, myös kriisituen, tarve arvioidaan viipymättä.

Määrälliset indikaattorit

- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja lastensuojeluarvioinnin aloittamisen välinen aika.
- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja ensimmäisen viranomaisten välisen suunnittelukokouksen välinen aika.
- Viranomaisten välisen suunnittelukokouksen ja lapsen kuulustelun välinen aika.
- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja lapsen kuulustelun välinen aika.
- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja mielenterveysarvioinnin välinen aika.
- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja lääkärintutkimuksen välinen aika.
- Ilmitulon tai epäilystä ilmoittamisen ja lapseen ja ei-epäiltyihin perheenjäseniin/huoltajiin/tukihenkilöihin kohdistetun lääketieteellisen/mielenterveydellisen intervention välinen aika.
- Esitutkinnan käynnistämisen ja syyttämispäätöksen välinen aika.
- Esitutkinnan käynnistämisen ja oikeudenkäynnin välinen aika.

35

Lainauksen lähde: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States (EU:n perusoikeusvirasto, helmikuu 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childrens-perspective>

Standardi 2: Monialainen viranomaisyhteistyö Barnahusissa

Mikä tämä standardi on?

2.1 Muodollinen asema: Barnahus on muodollisesti sulautettu kansallisiin tai paikallisiin sosiaali- tai lastensuojelupalveluihin, lainvalvonta-/oikeusjärjestelmään tai kansalliseen terveydenhuoltojärjestelmään. Barnahus voi toimia itsenäisenä palveluna, jos sillä on lakisääteinen tehtävä, jonka kansalliset tai paikalliset viranomaiset ovat tunnustaneet, sekä viralliset valtuudet tehdä yhteistyötä asiaankuuluvien viranomaisten kanssa.

2.2 Monialaisen viranomaisyhteistyön järjestäminen Barnahusissa:

Yhteistyö on strukturoitua ja avointa, ja siinä on määritelty selvästi tehtävät, valtuudet, koordinoitimekanismit, budjetit sekä seuranta- ja arviointitoimenpiteet, jotka tehostavat prosesseja ja takaavat jatkuvuuden ja vakauden.

2.3 Monialaisen viranomaisyhteistyön prosessi ja käytännöt

Barnahusissa: Monialainen viranomaisyhteistyössä toteutettava interventio alkaa aloitusraportista, ja sitä ohjaa yhteistyössä toteutettavien interventioiden prosessi koko tapauksen käsittelyn ajan.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea edistää tehokkaita menettelyjä, kuten hallinnonalojen välistä koordinoitua, josta määrätään tarvittaessa ohjeistuksissa ja yhteisymmärryspöytäkirjoissa (komitean

yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerineuvoston suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun IV kohta 5, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suositukset ”Child-friendly social services” (2011), luvun V kohta E, sekä Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta.

Tutkimukset ja kokemukset: Organisaatorakenne, jossa on selvästi määritellyt tehtävät, valtuudet ja koordinoitimekanismit, budjetti, seuranta- ja arviointitoimenpiteet, tuottaa tehokkaita ja yhteistyökykyisiä viranomaisyhteistyön tiimejä, jotka kunnioittavat toistensa tehtäviä ja joilla on yhteinen vastuuntunne. Muodolliset sopimukset, jotka kattavat tällaiset keskeiset tekijät, takaavat jatkuvuuden ja kunkin viranomaisen johdon sitoutumisen. Tanskassa Barnahusin ominaispiirteistä, kuten henkilöstön tehtävistä ja vastuista, tiloista, rahoituksesta, yhteistyömuodoista ja tiedonkeruusta, määrätään lainsäädännöllä. Viranomaisyhteistyön tiimin toimien ja interventioiden koordinoitua varten nimetyt pysyvät henkilöstön tuki voi auttaa varmistamaan prosessin sujuvuuden ja jatkuvuuden. Koordinaattori voi valvoa, että tiimin jäsenet noudattavat vastuitaan, ja havaita monialaisen viranomaisyhteistyöprosessin ongelmat varhaisessa vaiheessa. Koordinaattorilla voi myös olla tärkeä osa suunnittelussa ja rutiinien ja menettelyjen noudattamisessa.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö siitä, että standardia on noudatettu

Muodollinen asema

- Barnahusin toiminta tunnustetaan ja sitä säädellään kansallisen tai paikallisen sosiaalipalvelun tai lastensuojelun, lainvalvonta-/oikeusjärjestelmän tai kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän kautta lailla tai muodollisella sopimuksella.

- Barnahusilla on toimivaltaisten viranomaisten myöntämät muodolliset valtuudet koordinoida viranomaisyhteistyötä ja tarjota monialaisia palveluita.

Muodolliset viranomaisten väliset perustamissopimukset

- Muodollinen viranomaisten välinen perustamissopimus, jonka allekirjoittavat valtuutetut edustajat, velvoittaa asiaankuuluvat viranomaiset tekemään monialaista viranomaisyhteistyötä ja tarjoamaan palveluja Barnahusissa.
- Muodollinen perustamissopimus kattaa sellaiset tekijät kuin toiminnan tarkoitus, tavoitteet, sitoumukset, tehtävät ja vastuut, organisaatio, rahoitus, yksityisyydensuoja, ajanjakso ja riitojen hallinta.
- Muodollinen perustamissopimus takaa, että kaikki viranomaiset tekevät samoilla ehdoilla yhteistyötä lapsen edun turvaamiseksi kaikista näkökulmista, kuten terveyden, lastensuojelun, oikeudenkäytön ja mielenterveyden näkökulmasta.
- Muodollinen perustamissopimus tarkistetaan ja sitä päivitetään säännöllisesti lainsäädännön sekä asiaankuuluvien viranomaisten menettelyjen ja rakenteiden muutosten mukaiseksi.
- Ohjauskomitea, johon kuuluu eri viranomaisten edustajia, valvoo ja johtaa muodollisen perustamissopimuksen täytäntöönpanoa.
- Henkilöstö on tietoinen muodollisesta perustamissopimuksesta ja on saanut koulutusta sen soveltamiseen.

Koordinointi

- Yksi tai useampi henkilöstön jäsen on valtuutettu toimimaan Barnahusin koordinaattorina viranomaisyhteistyössä.
- Koordinaattorin tehtävä määritellään selvästi työtehtävän kuvauksessa.

- Barnahusin viranomaisyhteistyön yhteysryhmä tapaa säännöllisesti ja keskustelee päivittäiseen viranomaisyhteistyöhön liittyvistä käytännön asioista, kuten Barnahusin rutiineista ja käytännöistä.

Budjetti

- Mukana olevat viranomaiset sitoutuvat muodollisella sopimuksella osallistumaan budjettiin, jolla katetaan Barnahusin toiminta- ja henkilöstökustannukset.

Lapsen suojeleminen ja muut sisäiset toimintaperiaatteet

- Palvelussa noudatetaan lapsen suojelemista koskevaa toimintaperiaatetta ja käytetään raportointimekanismeja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Ne kattavat neljä kansainvälisten lapsen suojelemisen standardia: toimintaperiaatteet, ihmiset, menettelyt ja vastuuvollisuus.
- Henkilöstöä tukevat ja ohjaavat keskeiset sisäiset toimintaperiaatteet, kuten lapsen suojelemista koskevat toimintaperiaatteet ja menettelyt, henkilöstön käytäntösäännöt, ilmiantoja koskevat toimintaperiaatteet, turvallisuusmenettelyt ja hätätilannekäytäntö.

Barnahusin perustamisen ja toiminnan sääntely Pohjoismaissa³⁶

Tanska

Tanskassa hyväksyttiin ennen Barnahusin perustamista laki, jonka mukaan on perustettava kansallisen tason Barnahus ja sitä on käytettävä:

Alueen kunnanvaltuustojen on perustettava lastentalo jokaiselle alueelle, jotta voidaan selvittää lapsen tai nuoren tilanne, jos hän on joutunut tai hänen epäillään joutuneen hyväksikäytön kohteeksi.

(2) Sosiaali- ja sisäasiainministeri vahvistaa säännöt, jotka koskevat muun muassa lasten talojen suunnittelua, toimintaa, rahoitusta ja tehtäviä.³⁷

Lisäksi Tanskan Barnahusia koskeva asetusta sääntele Barnahusin toimintaa ja keskeisiä ominaispiirteitä (ks. asetuksen tiivistelmä jäljempänä). Kansallinen sosiaalipalvelulautakunta on myös laatinut laatustandardit.

Islanti

Islannin Barnahus perustettiin ilman muodollista sääntelyä siihen osallistuneiden viranomaisten välisen epämuodollisen sopimuksen

---

³⁶ Tässä yhteenvedossa on käytetty seuraavia lähteitä: Bakketeig, Elisiv (2016). The barnahus model in the Nordic countries. Esitys PROMISEn aluekonferenssissa ja opintokäynnillä Linköpingissä 28.–29. marraskuuta 2016. Perustuu teokseen Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal & Elisiv Bakketeig (in press, 2017): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations. Teoksessa Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. & Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model. Lontoo: Palgrave. Landberg, Åsa and Svedin, Carl Göran (2013). Inuti a Barnahus: A Quality Review of 23 Swedish Barnahus, Stockholm: Rädda Barnen. Tiedot saatu Islannin lastensuojeluvirastolta (helmikuu 2016).

³⁷ Sosiaalipalveluja koskeva konsolidoitu säädös, 50 §:n a momentin 1 kohta, <http://english.sim.dk/media/14900/consolidation-act-on-social-services.pdf>

perusteella. Nykyään lastensuojeluvirastolla (Barnaverndarstofa) on valtuudet johtaa erityisiä palvelukeskuksia, joiden tavoitteena on edistää monialaista yhteistyötä ja vahvistaa viranomaisten koordinoitua lastensuojelutapausten käsittelyssä.³⁸

Lisäksi rikosprosessilaisissa (nr. 88/2008) säädetään, että enintään 15-vuotiaan lapsiuhrin kuuleminen on tehtävä tuomarin suojeluksessa tiloissa, jotka on suunniteltu erityisesti tähän tarkoitukseen³⁹, ja erityisesti sitä varten koulutetun henkilön tukemana⁴⁰. Tuomarit tulkitsevat näitä rikosprosessilain säännöksiä yleisesti niin, että alle 15-vuotiaita lapsia on pakko kuulustella Barnahusissa.

Norja

Norjan Barnahus perustettiin alun perin ilman muodollista lainsäädäntökehystä. Nykyään rikosprosessilain ja avustettuja tutkintakuulusteluja koskevan asetuksen mukaan poliisin ja syyttäjien on käytettävä Barnahusia.⁴¹

Ruotsi

Ruotsin Barnahusit on perustettu ilman muodollista lainsäädäntökehystä. Tällä hetkellä ei ole voimassa lakia, joka tekisi Barnahusin käytöstä pakollista. Ruotsin poliisiviranomainen on yhdessä syyttävöviranomaisen, oikeuslääketieteen viraston ja sosiaalihuollituksen kanssa laatinut

---

³⁸ Lastensuojelulain 7 §, https://eng.velferdarraduneyti.is/media/acrobat-en-skar_sidur/Child-Protection-Act-as-amended-2015.pdf

³⁹ Rikosprosessilaki (nr.88/2008), 9 §.

⁴⁰ Straffeprosessloven (rikosprosessilaki), 239, 239 a–f, <http://www.lovdato.no/>

⁴¹ Delredovising av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus (Rikspolisstyrelsen, Ruotsi, 2009).

kansalliset suuntaviivat ja ohjeet, joita on noudatettava yhteistyötoimissa yhteisissä tiloissa, joita kutsutaan Barnahusiksi:

Tällaisen yhteistoiminnan tavoitteena on varmistaa, että lapset, joiden epäilleen joutuneen rikoksen uhriksi, saavat oikeudellista suojelua, asiaankuuluvaa kohtelua ja tukea ja tarvittaessa välittömiä kriisi- ja terapiainterventioita. Lapsen edun on oltava keskiössä koko prosessin ajan. Lapselle on kerrottava kaikista asioista, jotka vaikuttavat häneen, ja hänelle on annettava mahdollisuus ilmaista näkemyksensä siinä laajuudessa ja sillä tavalla kuin hänen kehityksensä sallii.

Oikeusjärjestelmän ja sosiaalipalvelujen kanssa samanaikaisesti tehtävät tutkimukset on aloitettava viipymättä ja toteutettava niin nopeasti kuin mahdollista ottaen huomioon lapsi ja tilanteen monimutkaisuus.

Esitutkinta on saatava päätökseen ja syytteen nostamisesta on päätettävä mahdollisimman pian. Tutkinnalle on asetettu lakisäätiset määräajat.⁴²

Viranomaisten välistä yhteistyötä Barnahusissa koskevista yksityiskohdista säädetään viranomaisten välisillä muodollisilla sopimuksilla (ks. esimerkki Linköpingin Barnahusista).

---

⁴² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158447>

Standardi 3: Kattava kohderyhmä

Mikä tämä standardi on?

3.1 Kohderyhmän kattava määritelmä: Barnahusin kohderyhmään kuuluvat kaikki lapset, jotka ovat mihin tahansa väkivallan muotoon⁴³ liittyvän rikoksen uhreja ja/tai todistajia. Ei-epäillyt perheenjäsenet/hoitajat ovat toissijainen kohderyhmä.

3.2 Syrjimättömyys: Kaikki lapsiuhrit ja -todistajat pyritään erityisesti tavoittamaan riippumatta väkivallan muodosta.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset ja alueelliset oikeudelliset velvoitteet: Syrjimättömyys on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen peruseriaate (lapsen oikeuksien sopimuksen 2 artikla) ja sen lapsen oikeutta tulla suojelluksi väkivallalta koskevan 19 artiklan täytäntöönpanon kannalta ratkaisevan tärkeä.

Euroopan unionin säädökset:

- Syrjimättömyys.
- Uhrien tunnistamista ja perheenjäseniä koskevat säännökset, kuten erityiset säännökset lasten tunnistamisesta rikoksen uhriksi, joita ovat esimerkiksi iän arviointia koskevat säännökset.

Suuntaviivat: Lapsen oikeuksien komitea painottaa, että sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikilla lapsilla on oikeus olla joutumatta

---

⁴³ Väkivalta määritellään tässä YK:n lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 19 artiklan ja lasten oikeuksien komitean yleiskommentin nro 13 (2011) mukaisesti: kaikenlainen ruumiillinen ja henkinen väkivalta, vahingoittaminen ja pahoinpitely, laiminlyönti tai välinpitämätön tai huono kohtelu tai hyväksikäyttö, mukaanlukien seksuaalinen hyväksikäyttö.

minkäänlaisen väkivallan kohteeksi ”ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempiansa tai muun laillisen hoitajansa rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua”. Sopimusvaltioiden on lisäksi ryhdyttävä ennakoiviin toimiin sen varmistamiseksi, että näille lapsille taataan heidän oikeutensa suojeluun yhtäläisesti muiden lasten kanssa (lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun III kohta D, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suosituksen ”Child-friendly social services” (2011), luvun V kohta B.

Tutkimukset ja kokemukset: Barnahus voi olla tärkeässä osassa sopimusvaltioiden veloitteiden täytäntöönpanossa sisällyttämällä tehtäväänsä laajan kohderyhmän ja varmistamalla yhdenvertaisen pääsyn ja palvelut kaikille lapsille, jotka lähetetään palveluun.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Kohderyhmän määrittely

- Kohderyhmät määritellään Barnahusin tehtävänmäärittelyssä / muodollisessa perustamissopimuksessa.
- Kohderyhmään kuuluvat kaikki lapset, jotka ovat minkä tahansa väkivallan muodon, kuten fyysisen ja henkisen väkivallan, perheväkivallan, seksuaalisen hyväksikäytön tai riiston, kaupallisen hyödyntämisen, ihmiskaupan, sukupuolielinten silpomisen tai kunniaväkivallan, uhreja tai todistajia.⁴⁴

---

⁴⁴ Jos kohderyhmä on määritelty lainsäädännössä tai kansallisissa suuntaviivoissa, kuten Tanskassa ja Ruotsissa, palveluun pääsy olisi taattava vähintään lain kattamille ryhmille. Kaikkien palvelujen olisi

Syrjimättömyys

- Kaikille Barnahusiin lähetetyille lapsille tarjotaan apua monialaisena viranomaisyhteistyönä.⁴⁵ Lastensuojeluarviointi, rikostutkinta, lääkärintutkimus ja mielenterveydellinen tutkimus, kriisi-interventio⁴⁶ ja seuranta suunnitellaan ja toteutetaan kaikissa tapauksissa tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien viranomaisten kanssa.
- Palvelut ovat lasten käytettävissä riippumatta siitä, missä he asuvat. Tarvittaessa käytetään liikkuvia resursseja ja paikallisia kuulustelutiloja etenkin esitutkinnassa, jatkuvassa kriisi-interventiossa sekä hoidossa ja seurannassa.
- Barnahus on myös niiden lasten saatavilla ja käytettävissä, joilla on erityistarpeita ja vammoja, ja takaa, että he saavat yhtä paljon tietoja, ohjausta ja mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä ja kertoa tarinansa.
- Tulkkausta tarjotaan lapsille ja heidän ei-epäilyille huoltajilleen tarvittaessa. Näin taataan, että he saavat yhtä paljon tietoja, ohjausta ja mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä ja kertoa tarinansa kuulusteluissa.

---

pyrittävä kattamaan laaja kohderyhmä, johon sisältyvät kaikki väkivallan muodot. Monet palvelut ovat kuitenkin aloittaneet kapeammasta kohderyhmästä, kuten vain seksuaalisen hyväksikäytön tai riiston uhriksi joutuneista, ja siirtyneet hitaasti kohti väkivallan muita muotoja.

⁴⁵ Mahdollisia syrjinnän syitä ovat esimerkiksi kansallinen tai etninen alkuperä, rotu, kieli, uskonto, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, sosioekonominen asema, vammaisuus ja pakolaisasema. Erityistoimia saatetaan tarvita varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien lapsien saavuttamiseksi.

⁴⁶ Barnahusin palveluihin eivät välttämä kuulu kotkin kriisi-interventioiden muodot, kuten ensihoito.

Standardi 4: Lapsiystävällinen⁴⁷ ympäristö

Mikä tämä standardi on?

4.1 Sijainti ja esteettömyys: Barnahusin tilat sijaitsevat mieluiten erillisessä rakennuksessa lapsille tutunomaisessa ympäristössä, kuten asuinalueella. Tilojen pitäisi olla saavutettavissa julkisella liikenteellä. Tilat ovat esteettömät myös vammaisille lapsille ja lapsille, joilla on erityistarpeita.

4.2 Sisätilat: Huonekalut ja materiaalit ovat lapsi- ja perheystävällisiä ja ikäryhmään soveltuvia erityisesti odotustiloissa. Tilat ovat fyysisesti turvalliset kaiken ikäisille ja kaikissa kehitysvaiheissa oleville lapsille, myös vammaisille lapsille ja lapsille, joilla on erityistarpeita.

4.3 Yksityisyys: Yksityisyyden takaamiseksi käytettävissä on erillisiä, äänieristettyjä yksityisiä tiloja.

4.4 Epäillyn rikosentekijän kohtaamisen estäminen: Barnahus on suunniteltu niin, että uhrin ei tarvitse missään vaiheessa kohdata rikosentekijää.

4.5 Kuulusteluhuone: Barnahusissa on viranomaisyhteistyön tiimille varattu kuulustelujen seuraamista varten muu huone kuin kuulusteluhuone.⁴⁸

⁴⁷ Lapsiystävällisyys tarkoittaa tässä sitä, painopiste on lasten erityisissä tarpeissa, joihin mukaudutaan ja suhtaudutaan ymmärtäväisesti.

⁴⁸ Perheenjäsenet/vanhemmat/huoltajat eivät saa seurata lapsen kuulustelua.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

- Kuulustelut tehdään tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa.
- Uhrilla on oikeus välttää rikosentekijän kohtaaminen.

Suuntaviivat: Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun IV kohdan D alakohda 5, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suositukset ”Child-friendly social services” (2011), luvun IV kohta B.

Tutkimukset ja kokemukset: Rakennuksen sijainti ja tilaratkaisut ovat ratkaisevia, jotta voidaan varmistaa palveluun pääsy kaikille lapsille ja taata lapsen yksityisyys ja turvallisuus. Turvallisen, neutraalin ja lapsiystävällisen ympäristön tarjoaminen on ahdistuksen vähentämisen ja uudelleen traumatisoitumisen estämisen kannalta keskeistä. Lapsiystävällinen ympäristö edistää lapsen kertomista, mikä on perustava asia lapsen turvallisuuden ja suojelun varmistamisessa, fyysisen ja psyykkisen toipumisen tarpeen määrittämisessä sekä onnistuneen ja lapsiystävällisen rikostutkinnan ja oikeusprosessin turvaamisessa.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Sijainti ja esteettömyys

- Barnahus sijaitsee lapsiystävällisellä alueella, esimerkiksi asuinalueella, tai strategisella paikalla (esimerkiksi sairaalan läheisyydessä).
- Barnahus on kävelyetäisyydellä julkisesta liikenteestä.
- Barnahus on varustettu luiskalla tai tasonostimella.

Sisätilat

- Lapsen toivottaa tervetulleeksi ystävällinen työntekijä, ja hänelle tarjotaan jotain juotavaa.
- Odotustilan tarpeisto, kuten lelut, lehdet ja kirjat, sekä huonekalut täyttävät kaikkien lasten tarpeet: niin pienten kuin isojen lasten, vammaisten lasten ja lasten, joilla on erityistarpeita.
- Sisätilat on suunniteltu parhaita käytäntöjä koskevien suuntaviivojen mukaisesti esteettömiksi eli ne sijaitsevat esimerkiksi kaikki samassa kerroksessa tai käytettävissä on hissi, käytävät ovat avoimia ja wc-tilat ovat esteettömiä.
- Tiloissa tehdään säännöllisesti turvatarkastuksia.

Yksityisyys

- Käytettävissä on erilliset odotustilat, jos on tarvetta suojella lapsen yksityisyyttä tai turvallisuutta tai jos lainvalvontaviranomaiset vaativat sitä rikostutkinnallisista syistä.
- Tilat ovat äänieristettyjä.
- Sijainti ja opasteet ovat huomiota herättämättömiä.

Epäillyn rikosentekijän kohtaamisen estäminen⁴⁹

- Epäilty rikosentekijöitä kuulemallaan ja heille tarjotaan palvelut muissa tiloissa.
- Jos epäilty rikosentekijä pääsee samassa rakennuksessa oleviin palveluihin,
- lapsille ja syyttömille perheenjäsenille/huoltajille on eri sisäänkäynti ja eri tilat kuin epäillyille rikosentekijöille.

- Tapaamiset lasten ja epäiltyjen rikosentekijöiden kanssa ajoitetaan niin, että he eivät kohtaa toisiaan.

Kuulusteluhuone

- Kuulustelua ja seurantaa varten on erilliset huoneet, mutta ne on yhdistetty toisiinsa audiovisuaalisella sisäpuhelinjärjestelmällä.
- Kuulustelua seurataan vieressä olevassa huoneessa näytöltä.
- Kuulusteluhuone on viihtyisä ja lapsiystävällinen. Se on kalustettu ja sisustettu niin, että vältetään häiriötekijät.
- Kamera on sijoitettu niin, että se voi seurata lasta ja tallentaa kädenliikkeitä, jos lapsi piirtää tai näyttää jotain.

---

⁴⁹ Tiloissa voidaan joissakin tapauksissa järjestää terapiatapaamisia, joihin osallistuu sekä rikosentekijä että lapsi, jos sen katsotaan olevan lapsen edun mukaista. Lapsen turvallisuus ja hyvinvointi on ensisijaista. Jos on kyse seksuaalisesta väkivallasta tai muusta vakavasta väkivallasta, rikosentekijän ei pidä koskaan antaa tulla Barnahusin tiloihin.

Standardi 5: Palvelunohjaus viranomaisyhteistyössä⁵⁰

Mikä tämä standardi on?

5.1 Muodolliset menettelyt ja rutiinit: Tapausten arviointi ja suunnittelu viranomaisyhteistyönä on olennainen osa Barnahus-tiimin ja asiaankuuluvien viranomaisten työtä Barnahusissa, ja se on muodollistettu keskenään sovitulla menettelyillä ja rutiineilla.

5.2 Jatkuva tapausten suunnittelu ja arviointi: Barnahusissa järjestetään säännöllisesti tapausten arviointi- ja suunnittelukokouksia, joissa viranomaisten välisen tiimin muodostavat asiaankuuluvat viranomaiset.

5.3 Jatkuva tapausten seuranta: Barnahus varmistaa viranomaisyhteistyön tiimin jäsenille jatkuvan dokumentoinnin tapauksen edistymisestä sen päättymiseen asti ja tarvittavien tapausta koskevien tietojen saannin.

5.4 Tukihenkilö⁵¹: Nimetty, koulutettu henkilö tai Barnahusin tiimin jäsen valvoo monialaisia toimia sen varmistamiseksi, että lapsen ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten/huoltajien tuki ja seuranta on jatkuvaa.

---

⁵⁰ Viranomaisyhteistyönä toteutettuun suunnitteluun, tapausten arviointiin ja tapausten seurantaan saattavat vaikuttaa kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvät tietojen jakamisen rajoitukset tai lainsäädännön puute, joka mahdollistaa ja valtuuttaa palvelujen tapauskohtaisten tietojen jakamisen. Suuri integraatiotaso edellyttää selvää ja huolellista lähestymistapaa salassapitovelvoitteisiin ja saattaa vaatia vaiheittaista lähestymistapaa sen varmistamiseksi, että tietoja voidaan vaihtaa tarkoituksenmukaisesti. Voi olla myös tarpeen etsiä ratkaisuja, kuten viranomaisyhteistyön tietosuojakäytäntöjä, joilla selvitetään oikeudellisia rajoituksia ja/tai ammatillisten järjestöjen edustamilleen ammattilaisille asettamia tapauskohtaisten tietojen jakamista koskevia määräyksiä.

⁵¹ Tämä tehtävä annetaan yleensä sosiaali- tai lastensuojelupalvelun edustajalle, joka johtaa tapauksen käsittelyä ollessaan läsnä Barnahusissa. Silloin kun sosiaali- tai lastensuojelupalvelun

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

Lapsen edun turvaaminen on otettava ensisijaisesti huomioon, kun sovelletaan lapsen olosuhteiden ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeiden yksilöllistä arvioimista koskevia direktiivien velvoitteita.

Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö.

Luottamuksen kehää koskevat säännökset ja määräykset.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa lapsen oikeutta tulla suojelluksi väkivallalta koskevan määräyksen (lapsen oikeuksien sopimuksen 19 artikla) täytäntöönpanemiseen tehokkaita menettelyjä, myös sektorien välistä koordinointia, johon annetaan tarvittaessa valtuudet pöytäkirjoissa ja yhteisymmärryspöytäkirjoissa. Komitean mukaan myös lastensuojelujärjestelmässä työskentelevien ammattihenkilöiden on saatavat koulutusta viranomaisyhteistyössä ja yhteistyökäytännöissä. Prosessissa on seuraavat osat: a) lapsen, huoltajien ja perheen lyhyen ja pitkän aikavälin tarpeiden osallistava ja monialainen arviointi, jossa on kysyttävä lapsen, huoltajien ja perheen näkemyksiä ja otettava ne huomioon, b) arviointituloksista kertominen lapselle, huoltajille ja perheelle, c) lapsen ja perheen ohjaaminen erilaisiin palveluihin näiden tarpeisiin vastaamiseksi ja d) puuttumistoimien jatkoseuranta ja riittävyyden arviointi (lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2010), luvun IV kohta A.5, ja lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suosituksen ”Child-friendly social services” (2011), luvun V kohdat E, H d ja J.

---

edustaja ei ole läsnä, tämän tehtävän voi hoitaa tiimin jäsen, joka vastaa yhteyksissä sosiaali- tai lastensuojelupalveluihin.

Tutkimukset ja kokemukset: Viranomaisyhteistyönä tehtävä tapausten suunnittelu, jota tukevat menettelyt ja käytännöt, on tärkeää, jotta varmistetaan viranomaisyhteistyön tiimin ja asiaankuuluvien viranomaisten monialaiset, koordinoit, tehokkaat ja merkitykselliset interventiot. Tapauksen seurannassa ja arvioinnissa tiimi pystyy mahdollisimman laajasti ja lainsäädännön vaatimusten mukaisesti lapsen edun toteuttamiseksi keräämään ja jakamaan tietoja niin, että erityistapauksissa voidaan konsultoida ja tehdä uudelleenkäyntejä tutkinta- ja oikeusprosessin kaikissa vaiheissa. Tapauksen seuranta mahdollistaa myös sen, että viranomaisten välinen tiimi voi seurata palveluun ohjatun tapauksen edistymistä ja tuloksia. Riittävä uhrin tukeminen ja seuranta nimettyjen ammattilaisten toimesta koko prosessin ajan voi auttaa lieventämään lapsen ja ei-epäillyn perheenjäsenen/huoltajan ahdistusta ja traumaa. Uhrin tukemisessa ratkaiseva näkökohta on varmistaa, että lapsi ja ei-epäillyt huoltajat saavat jatkuvasti tietoja ja että lapsen näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Se auttaa myös varmistaminen, että lapsen etu ohjaa prosessia ja että tulokset ovat lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä lapsen kannalta mahdollisimman hyviä. Lapset ja heidän ei-epäillyt perheenjäsenensä/huoltajansa saattavat tarvita ohjausta ja tukea valmiuksiensa lisäämisessä niin, että he pystyvät tukemaan lasta, ymmärtävät oikeusprosessin ja ovat tietoisia lapsen oikeuksista ja saatavilla olevasta hoidosta.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Muodolliset menettelyt ja rutiinit:

- Barnahusilla on palvelunohjausta varten muodolliset menettelyt, joihin kuuluvat kokousten suunnittelu, dokumentointi ja seuranta.
- Barnahusilla on käytäntö, joka tukee viranomaisyhteistyön tiimiä yksityisyyden suojan ja tietosuojan huomioon ottamisessa.

- Käytössä on myös järjestelmä, jolla arvioidaan monialaisten toimien vaikutuksia lapsiin.
- Tapauksen arviointia ja suunnittelua koordinoi ja niissä avustaa nimetty Barnahusin henkilöstön edustaja.
- Henkilöstö tuntee menettelyt ja rutiinit ja on saanut niissä koulutusta.

Suunnittelu ja tapausten arviointi viranomaisyhteistyönä

- Barnahusissa järjestetään aloituskokous, jossa suunnitellaan monialaista interventiota ja koordinoidaan toimia kaikkien asiaankuuluvien viranomaisten kanssa.
- Lapsen kuulemisen ja lääkärintutkimuksen jälkeen Barnahusissa järjestetään kaikkien asiaankuuluvien ammattihenkilöiden kanssa seurantakokous, jossa heille tiedotetaan tuloksista ja suunnitellaan ja koordinoidaan jatkointerventioita.
- Barnahusissa järjestetään asiaankuuluvien viranomaisten kanssa säännöllisesti kokouksia, joissa arvioidaan tapauksia, vaihdetaan päivitettyjä tietoja ja arvioidaan monialaisen viranomaisyhteistyössä toteutettavan intervention vaikutuksia.
- Tapauksen arviointiin osallistuvat kaikki viranomaiset tasavertaisina, eikä mikään viranomainen ole hallitsevassa asemassa muiden alojen haitaksi.
- Jos lapsella on oppimisvaikeuksia tai erityistarpeita, kaikkien palveluiden, kuten kuulemisen, lääkärintutkimuksen ja hoidon, suunnittelussa, konsultoidaan erikoistuneita ammattihenkilöitä, ensisijaisesti lapsen entuudestaan tuntevia.

Jatkuva tapauksen seuranta

- Barnahus dokumentoi järjestelmällisesti tapauskohtaisia tietoja, kuten uhrin ja perheen väestötiedot, lapsen kuulemiset ja osallistuminen kuulusteluihin, monialaisen tapauksen arviointikokousten lukumäärä,

viranomaisten osallistuminen näihin kokouksiin sekä mahdollisuuksien mukaan terapia- ja sairauskertomukset.⁵²

Tukihenkilö

- Lapsi ja huoltaja saavat jatkuvasti tukea ja säännöllisesti tietoja koko tutkinta- ja oikeusprosessin ajan.
- Oikeusprosessin ja hoidon päättymisen jälkeinen seuranta järjestetään lapsen ja perheen/huoltajien tarpeiden mukaan.⁵³
- Nimetty, koulutettu henkilö tai viranomaisyhteistyön tiimin jäsen valvoo monialaisia toimia sen varmistamiseksi, että lapsen ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten/huoltajien tuki ja seuranta on jatkuvaa.
- Jos tukihenkilön/koordinaattorin tehtävän suorittaa viranomainen, joka ei ole läsnä palvelussa, palvelun tiimin jäsen vastaa yhteydenpidosta tähän viranomaiseen ja varmistaa näin kommunikoinnin ja seurannan.

⁵² Sosiaali-/lastensuojelupalvelut keräävät yleensä kaikki asiaankuuluvat tiedot, kuten sairauskertomukset, poliisiraportit ja tiedot lastensuojelun interventioista. Kaikkia viranomaisia vaaditaan jakamaan tiedot sosiaali-/lastensuojelupalvelujen kanssa.

⁵³ Seuranta ja jatkuvaa tukea ja apua tarjoavat yleensä paikalliset sosiaali-/lastensuojelupalvelut. Jos sosiaali-/lastensuojelupalvelun edustaja on läsnä Barnahusissa, hän johtaa tapauksen käsittelyä ja varmistaa koordinoinnin ja seurannan. Hän myös valvoo, että keskeisiä periaatteita noudatetaan ja lapsen oikeudet otetaan huomioon koko prosessin ajan.

Barnahusissa tapahtuvan tiedonvaihdon sääntely Tanskan lainsäädännössä

Kun käsitellään tapausta, jossa käytetään lastentaloa, 50 §:n 1 momentin a kohdan mukaan lastentalon henkilöstö, poliisi ja syyttäjä sekä terveysviranomaiset, laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt ja sosiaalisesti muita heikommassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin liittyviä asioita selvittävät kunnan viranomaiset voivat vaihtaa keskenään tietoja ehdottomasti yksityisistä, lapsen tai nuoren henkilökohtaisia tai perheeseen liittyviä olosuhteita koskevista asioista, jos tällainen tietojen vaihtaminen katsotaan lapsen tai nuoren terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömäksi (sosiaalipalveluja koskeva konsolidoitu säädös, 50 § 1 momentin c kohta).

Viranomaisyhteistyön kokoukseen osallistuvien toimijoiden roolit ja tehtävät – Linköpingin Barnahus

Barnahus

Toimii viranomaisyhteistyönä järjestettävän kokouksen puheenjohtajana. Varmistaa, että kokouksessa tehdään yhteinen arvio, joka perustuu kunkin viranomaisen asiaankuuluviin tietoihin. Varmistaa, että viranomaiset tekevät sopimuksen jatkuvasta tapauksen suunnittelusta. Toimii sihteerinä ja jakaa kokouksen muistiinpanot siihen osallistuneille viranomaisille.

Sairaalan lastenyksikkö

Tarjoaa lääketieteellistä asiantuntemusta. Tekee alkuarvioinnin lääkärintutkimuksen tarpeesta. Antaa muille mahdolliset lasta koskevat aiemmat tietonsa.

Lasten- ja nuorisopsykiatria

Tarjoaa lastenpsykiatrian asiantuntemusta. Tekee alkuarvioinnin siitä, tarvitaanko kriisitukea ja terapiainterventioita. Antaa muille mahdolliset lasta koskevat aiemmat tietonsa.

Poliisi ja syyttäjä

Tarjoavat rikostutkinnallista ja oikeudellista asiantuntemusta. Tekevät alkuarvioinnin siitä, onko käynnistettävä rikostutkinta.

Sosiaalipalvelu

Tarjoaa psykososiaalista asiantuntemusta. Tekee alkuarvioinnin lastensuojelullisista asioista ja interventioista. Antaa muille mahdolliset lasta koskevat aiemmat tietonsa.

Tukholman Barnahusissa pidettävän viranomaisyhteistyön kokouksen pysyvä esityslista

Johdanto ja kokouksen runko

- Osallistujien esittely: nimi ja viranomainen.
- Kokousasiakirjat: yhteiset tai kunkin viranomaisen erilliset muistiinpanot kokouksesta.
- Salassapitoasiat: onko jokin osallistuvista viranomaisista salassapitovelvollinen – tiedot lyhyesti.

Kokouksen tavoite

- Vaihdataan tietoja ja tehdään yhdessä suunnitelma.
- Varmistetaan, että lapsen näkökulma ja etu otetaan ensisijaisesti huomioon.
- Määritellään tapaukseen liittyvät nimenomaiset tavoitteet.

Taustaa ja aiemmat tiedot tapauksesta

- Sosiaalipalvelut: aiemmat tutkinnat väkivallasta perheessä – milloin?

- Aiemmat interventiot ja tulokset.
- Poliisi/syyttäjä: Onko poliisille tehty esimerkiksi väkivaltaa, päihdeongelmia tai muita vakavia rikoksia koskevia ilmoituksia jostain perheenjäsenestä?
- Tarkistetaan mahdolliset lastensuojelutiimin ja lasten- ja nuorisopsykiatrian tapauskertomukset.

Suunnittelu ennen lapsen kuulemista

- Mitä toimia kukin viranomainen on toteuttanut poliisi-ilmoituksen tekemisen jälkeen?
- Kuulemisen ajankohta:
- päivämäärä ja kellonaika.
- Laillinen edustaja ja lapselle tuttu henkilö, joka tulee lapsen mukaan Barnahusiin.
- Lapsen erityispiirteet ja -tilanne, kuten kieli, erityistarpeet tai tilanne kotona.
- Lasten- ja nuortenpsykiatrian läsnäolo kuulemisen seuraamiseen tarkoitettussa huoneessa.

Suunnittelu lapsen kuulemisen jälkeen – jo nyt huomioon otettavat asiat

- Lastensuojeluarviointi – eri skenaariot.
- Miten tiedotetaan lapsen huoltajalle?
- Suunnitellaan lapsen mahdollista palauttamista vanhemmille/huoltajille kuulemisen jälkeen.
- Syyttäjän ja poliisin ajatukset seuraavista vaiheista.
- Kriisi-interventio.
- Lääkärintutkimus.
- Kuka antaa lapselle tiedot päätöksistä ja toimista – lapsen oikeuksien komitea, 12 artikla.

Muut asiat

- Onko lapsella sisaruksia, jotka voivat todistaa väkivallasta?
- Muut asiat, kuten mahdollinen tulkin tarve.

Viranomaisyhteistyön kokouksen yhteenveto

- Kokouksen yhteenveto.
- Jos suunnitelmia on muutettava, siitä on tiedotettava kaikille viranomaisille.

Standardi 6: Lapsen kuuleminen⁵⁴

Mikä tämä standardi on?

6.1 Näyttöön perustuvat käytännöt ja menettelyt: Lapsen kuuleminen suoritetaan näyttöön perustuvien käytäntöjen ja haastattelurungon mukaisesti, mikä takaa saadun näytön laadun ja määrän. Kuulustelun tärkeimpänä tavoitteena on välttää lapsen uudelleen traumatisoituminen ja houkutella lapsi kertomaan tapahtumista vapaasti ja mahdollisimman yksityiskohtaisesti noudattaen näyttöä koskevia sääntöjä ja puolustuksen oikeuksia.

6.2 Erikoistunut henkilöstö: Lapsen kuulemisen suorittaa siihen erikoistunut henkilöstö, joka saa säännöllisesti koulutusta lasten kuulemisessa.

6.3 Paikka ja tallentaminen: Lapsen kuuleminen suoritetaan Barnahusissa. Kuuleminen tallennetaan audiovisuaalisesti, jotta vältetään se, että lasta haastattelee toistuvasti eri ammattihenkilöitä tietojen saamiseksi.

6.4 Monialaisen viranomaisyhteistyön edustajien läsnäolo: Rikostutkinnallisen kuulustelun suorittaa yksi ammattihenkilö. Kaikki monialaisen viranomaisyhteistyön tiimin asiaankuuluvat jäsenet voivat seurata rikostutkinnallista kuulustelua samanaikaisesti viereisessä

---

⁵⁴ Lapsen kuuleminen voidaan määritellä ”yhdessä istunnossa tallennetuksi kuulusteluksi, jonka tarkoituksena on saada lapsi kertomaan ainutkertaisia tietoja, kun epäillään mahdollista hyväksikäyttöä tai kun lapsi on ollut toiseen henkilöön kohdistuneen väkivallan todistajana” (<http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>), tai ”lapsen kanssa käytäväksi strukturoiduksi keskusteluksi, jonka tarkoituksena on saada lapsi kertomaan yksityiskohtaisia tietoja mahdollisesti kokemuksistaan tai todistamistaan tapahtumista” (http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html). Kuulemisessa lapselta kerätään tietoja, jotka kuuluvat tai soveltuvat käytettäväksi tuomioistuimissa.

huoneessa tai tallenteelta. Kuulustelija ja kuulustelua seuraavat ovat yhteydessä toisiinsa niin, että seuraajat voivat esittää lapselle kysymyksiä kuulustelijan kautta.

6.5 Vastaajan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja oikeuskeinojen tasapuolisuutta koskevien oikeuksien kunnioittaminen: Käytössä on järjestelyt, jotka antavat puolustukselle mahdollisuuden esittää kysymyksiä lapsiuhriille tai -todistajalle kuulustelijan kautta. Jos syytetyllä on laillinen oikeus seurata lapsen todistuslausunnon antamista, se toteutetaan audiovisuaalisen tallenteen välityksellä syytetyn ja lapsen mahdollisen kohtaamisen välttämiseksi.

6.6 Muokattu lapselle sopivaksi: Kuulustelu suoritetaan lapsen ikään, kehitysvaiheeseen ja kulttuuristaan sopivalla tavalla, ja siinä otetaan huomioon erityistarpeet, kuten tulkkaus. Kuulustelujen kesto pyritään pitämään mahdollisimman lyhyenä, taukojen pitäminen sallitaan ja kuulustelu voidaan jakaa useampaan istuntoon. Kuulusteluja tehdään vain niin monta kertaa, kuin rikostutkinnan kannalta on välttämätöntä. Jos kuulusteluja tarvitaan useita, ne tekee sama ammattihenkilö.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

- Tietojen antaminen.
- Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.
- Mukautetut menettelyt tutkinnoissa ja oikeudenkäynneissä, joissa on mukana lapsia. Kuulustelut tehdään tarvittaessa tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa.
- Kuulustelut suorittavat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä.

- Samat henkilöt suorittavat kaikki lapsen kuulustelut, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.
- Seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrin kuulustelut suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö.
- Kuulusteluja suoritetaan mahdollisimman vähän ja vain silloin, kun se on tutkinnan ja menettelyjen kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Kaikki lapsiuhriin ja tarvittaessa lapsitodistajan kuulustelut voidaan tallentaa audiovisuaalisesti ja tallenteita voidaan käyttää todisteena rikosoikeudellisissa menettelyissä.
- Mahdollisuus määrätä, että lapsiuhria kuullaan asianmukaisen viestintätekniikan avulla.
- Uhrilla on oikeus välttää rikoksentehtäjän kohtaaminen.
- Koulutus ja välineet.
- Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa, että ”pätevien ammattilaisten, jotka ovat saaneet tehtävänsä liittyvän ja kattavan koulutuksen, on tutkittava lapsen, hänen edustajansa tai ulkopuolisen osapuolen raportoimat väkivaltatapaukset, ja tässä on noudatettava lapsen oikeuksiin perustuvaa ja lapsilähtöistä lähestymistapaa. Perusteelliset mutta lapsilähtöiset tutkintamenettelyt auttavat varmistamaan, että väkivalta tunnistetaan asianmukaisesti, ja keräämään todisteita hallinnollisia, siviilioikeudellisia, rikosoikeudellisia ja lastensuojelua koskevia menettelyjä varten. Toimijoiden on huolehdittava äärimmäisen hyvin siitä, ettei tutkintaprosessi aiheuta lapselle lisävahinkoa. Tämän varmistamiseksi kaikkien osapuolten on pyydettävä lasta ilmaisemaan näkemyksensä ja otettava se huomioon.” (YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 13.) Komitea toteaa lisäksi, että jos lasten oikeuksia rikotaan, ”valtioiden on kiinnitettävä erityishuomiota sen varmistamiseen, että lasten ja heidän edustajiensa käytettävissä on

tehokkaita lapsilähtöisiä menettelyjä” (yleiskommentti nro 5). Lisäksi se kehottaa sopimusvaltioita hyväksymään ja panemaan täytäntöön säännöt ja menettelyt, jotka koskevat fyysisen väkivallan, seksuaalisen hyväksikäytön tai muiden väkivaltarikosten lapsiuhreja ja varmistavat, että vältetään todistajanlausuntojen toistaminen uudelleen traumatisoitumisen välttämiseksi videoimalla kuulustelut (lapsen oikeutta tulla kuulluksi koskeva yleinen keskustelupäivä). Katso myös Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä, luvun IV kohta D.6, ja Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta, esimerkiksi periaatteet 1, 2 ja 6.

Tutkimukset ja kokemukset: Tutkimukset ovat osoittaneet, että toistuvat kuulustelut voivat olla lapselle hyvin traumaattisia ja aiheuttaa uudelleen traumatisoitumisen. Tällainen ”uudelleen traumatisoituminen” voi vaikuttaa lapseen vieläkin haitallisemmin kuin väkivaltatapahtuma itsessään. Siksi tarvitaan erityisiä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että lapsille tarjotaan mahdollisuus antaa todistajanlausuntonsa emotionaalisesti ja fyysisesti turvallisessa ja terveyttä edistävässä ympäristössä, jotta vältetään lapsen uudelleen traumatisoituminen ja varmistetaan rikostutkinnan ja oikeusprosessin onnistuminen. Tutkimukset ovat myös osoittaneet, että jos lasta kuulustellaan toistuvasti eivätkä kuulustelijat ole erikoistuneet lasten kuulustelemiseen, on todennäköistä, että he vääristävät lapsen kuvausta tapahtumista esittämällä johdattelevia kysymyksiä, mikä vaikuttaa haitallisesti rikostutkintaan. Siksi on varmistettava, että lapsen kuulustelussa noudatetaan näyttöä koskevien sääntöjen vaatimuksia ja puolustuksen oikeuksia, jotta kerätty näyttö hyväksytään tuomioistuimissa.⁵⁵

⁵⁵ Tässä mainitut tutkimukset on esitetty useissa julkaisuissa, kuten seuraavissa: Henry, Jim (1997). *Following Disclosure, System Intervention Trauma to Child Sexual Abuse Victims*. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Näyttöön perustuvat käytännöt ja menettelyt

- Kaikissa lapsen kuulemisissa ja kartoitushaastattelussa käytetään näyttöön perustuvia menettelyjä, kuten NICHD-haastattelurunkoa tai NCAC:n mallia.
- Kuulustelijat koulutetaan käyttämään näyttöön perustuvia käytäntöjä ja haastattelurunkoa.
- Lapsen kuulemisessa kerätty näyttö tunnustetaan johdonmukaisesti päteväksi tuomioistuimessa.
- Asiaan perehtynyt henkilöstö.

Lapsen kuulemisen ja kartoitushaastattelut suorittaa aina niihin perehtynyt henkilöstö

- Henkilöstö saa säännöllisesti koulutusta lapsen kuulemisesta.
- Henkilöstöä opastetaan, seurataan ja neuvotaan säännöllisesti myös vertaisarvioinneilla (ks. myös standardi 9).

Paikka ja tallentaminen

- Barnahusissa on käytettävissä erityiset lapsiystävälliset kuulustelutilat.
- Kuulusteluhuoneet on varustettu kameralla ja äänitysjärjestelmällä, mikä mahdollistaa kuulustelun korkealaatuisen taltioinnin ja seuraamisen kameran kautta.

L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. National Institute for Trauma and Loss in Children, Volume 2, Number 2, Fall 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014). Child Forensic Interviewing: Best Practices. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (eds) (2002). Children's Testimony: A Handbook of Psychological Research and Forensic Practice. Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, July 2002; Jansson, Helene, Rathje, Pia and Gade Hansen, Søren (2015). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. Sexological Clinic at PCK Copenhagen, Center for Sexual Abuse, Rigshospitalet Copenhagen and the National Council for Children, Denmark.

- Kaikista kuulusteluista tehdään ääni- ja kuvatallenne.
- Kuulustelujen tallenteet säilytetään turvallisessa paikassa, johon pääsy on rajoitettu.

Monialainen eri viranomaisten läsnäolo

- Kuulustelut suorittaa yleensä yksi ammattihenkilö, ja muut asiaankuuluvat ammattihenkilöt seuraavat niitä toisesta huoneesta.
- Kuulusteluja voi seurata näytöltä toisessa huoneessa.
- Kuulustelun seuraajat voivat myös tarvittaessa kommunikoida kuulustelijan kanssa suoraan korvanapin kautta.
- Lapsen kuulustelijat olisi koulutettava tulkin käyttämiseen kuulustelun aikana.
- Kuulustelija selittää tulkin tehtävän lapselle ja tulkille. Kuulustelija antaa suosituksen siitä, pitäisikö tulkin olla yhteydessä televiestinnän avulla vai läsnä kuulusteluhuoneessa, sekä siitä, missä on tulkin paikka kuulusteluhuoneessa. Tulkkauksen tarkastaa toinen tulkki sen oikeellisuuden varmistamiseksi.
- Kartoitushaastatteluja ilman huoltajaa olevien ja turvapaikkaa hakevien lasten kanssa seuraavat asiaankuuluvat maahanmuuttoviranomaiset, lapsen laillinen huoltaja tai muut asiaankuuluvat ammattihenkilöt.
- Seuraajatiimiä ohjaa tarkistuslista, jolla varmistetaan, että kaikki tietävät omat tehtävänsä ja vastuunsa.
- Perheenjäsenet ja huoltajat, jotka eivät ole epäillyn asemassa, eivät saa seurata lapsen kuulemista.

Muokattu lapselle sopivaksi

- Kuulusteluja tehdään vain niin monta kertaa, kuin rikostutkinnan kannalta on ehdottomasti välttämätöntä.
- Jos kuulusteluja tarvitaan useita, ne tekee sama ammattihenkilö.

- Kuulustelua muokataan lapsen tilanteen ja ominaispiirteiden, kuten iän, kehitystason, kielen, kognitiivisen ja sosiaalisen tason, kulttuuritaustan ja tunnetilan, mukaan.
- Erityistarpeet selvitetään ja täytetään.
- Tulkkausta tarjotaan tarvittaessa.

Vastaajan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja oikeuskeinojen tasapuolisuutta koskevien oikeuksien kunnioittaminen

- Puolustusasianajajalle tarjotaan mahdollisuus esittää lapselle kysymyksiä ilmitulon jälkeen esimerkiksi lapsen toisessa kuulustelussa.
- Jos toista kuulustelua vaaditaan, se rajoitetaan vain lisäkysymyksiin eikä siinä toisteta ensimmäisen kuulustelun kysymyksiä.
- Jos toista kuulustelua vaaditaan, sen tekee sama ammattihenkilö kuin ensimmäisenkin kuulustelun.
- Syytetyllä rikoksentehtäjällä ei ole pääsyä Barnahusin tiloihin, mutta hänen voidaan antaa seurata kuulustelua ääni- ja kuvataallennuksen kautta.

”He odottavat lasten vastaavan virallisella äänensävyllä tehtyihin ikäviin kysymyksiin, mikä tekee lasten olon vaivaantuneeksi ja vastaamisen vaikeammaksi” — 15-vuotias tyttö, uhri, seksuaalinen hyväksikäyttö

”Nämä ihmiset, jotka kuulustelevat. Minun mielestäni he ovat kaikkein tärkeimpiä – heidän pitäisi olla rauhallisia ja ystävällisiä. Se on tärkeintä.”
— 16-vuotias poika, uhri, perheväkivalta

”Heidän ei pitäisi kiduttaa lasta käskemällä kertomaan tapahtumista niin monta kertaa ... Tosi piinallista. Olisi hyvä, että joutuisi kertomaan vain kerran, vaikka esimerkiksi ... suoraan psykologille, joka käskisi tutkijaa kertomaan jollekin, ja he sitten välittäisivät koko todistajanlausunnon tuomarille eikä lasta enää pyydetäisi toistamaan sitä. Vain pahimmissa

tapauksessa lapsen pitäisi kertoa tuomarille ... Mutta ei tuomioistuimessa.” — 14-vuotias tyttö, uhri, seksuaalinen hyväksikäyttö

”Minusta oli epämiellyttävää joutua kertomaan moneen kertaan, mitä oli tapahtunut – poliiseille, rikostutkijoille, esitutkinnan tekijöille, en tiedä tarkalleen, keitä he olivat, mutta se oli epämiellyttävää, kun jouduin kertomaan saman asian useammin kuin kerran.” — 16-vuotias poika, uhri ja todistaja, seksuaalinen hyväksikäyttö

Standardi 7: Lääkärintutkimus

Mikä tämä standardi on?

7.1 Arviointi: Lääketieteelliset arvioinnit ja/tai oikeuslääketieteelliset arvioinnit tekee yleensä niihin perehtynyt henkilöstö Barnahusin tiloissa.⁵⁶

7.2 Hoitaminen: Lääketieteellistä hoitoa annetaan Barnahusin tiloissa (paitsi kiireellisissä ja monimutkaisissa tapauksissa, joissa tarvitaan erityistoimenpiteitä sairaalaympäristössä joko avohoidossa tai vuodeosastolla).

7.3 Henkilöstö: Lääkärintutkimuksen tekee siihen erikoistunut henkilöstö, joka on koulutettu tunnistamaan fyysisen, seksuaalisen tai henkisen väkivallan tai lapsen laiminlyönnin merkit.

7.4 Tapausten arviointi ja suunnittelu: Lääkintähenkilöstö on tarvittaessa mukana tapauksen arviointi- ja suunnittelukokouksissa.

7.5 Tiedottaminen ja lapsen osallistuminen: Lapset ja perheenjäsenet/hooltajat saavat asianmukaiset tiedot käytettävissä olevista ja tarvittavista hoidoista ja voivat vaikuttaa toimenpiteiden aikatauluun, paikkaan ja ympäristöön.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Euroopan unionin säädökset:

- Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon.
- Tietojen antaminen.
- Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.

---

⁵⁶ Oikeuslääketieteellisessä tutkimuksessa tutkitaan vammat ja otetaan näytteitä, joita voidaan käyttää todisteina poliisitutkinnassa tai tuomioistuimessa.

- Avun ja tuen antaminen.
- Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenien tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.
- Koulutettujen ammattihenkilöiden osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.
- (Oikeus-) lääketieteellisiä tutkimuksia tehdään niin vähän kuin mahdollista.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut, että lapselle ja huoltajille, jotka eivät ole epäillyn asemassa, sekä muille perheenjäsenille olisi tarjottava erilaisia uhrien tukimuotoja, kuten terveydenhuolto-, mielenterveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluja. Komitea tukee myös jatkoseurantaa ja pitkän aikavälin interventioita. Uhrin tukemisesta olisi päätettävä osallistavalla lähestymistavalla ja viipymättä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että lapselta kysytään hänen näkemyksistään ja ne otetaan huomioon (komitean yleiskommentti nro 13). Lisäksi komitea korostaa väkivaltaa kokeneiden lasten ruumiillista ja henkistä toipumista sekä yhteiskunnallista sopeutumista edistäviä toimenpiteitä, kuten terveydenhuoltopalveluja. Lääkärintutkimuksen, hoitamisen ja mahdollisen lähettämisen erikoissairaanhoidon pitäisi olla Barnahusin tarjoamien palvelujen olennainen osa, jotta voidaan varmistaa uhrien oikeudet terveydenhuoltoon ja turvata rikostutkinnalliset todisteet (komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerikomitean suuntaviivat lapsiystävällisestä terveydenhuollosta (2011), luvun IV kohta 19.

Tutkimukset ja kokemukset: Yksi lapsi voi joutua samanaikaisesti monenlaisen väkivallan ja laiminlyöntien kohteeksi, ja osa siitä voi helposti jäädä huomaamatta, jos lääkärintutkimusta ei tehdä. Siksi kaikkien lasten lääkärintutkimus lisää diagnoosin tarkkuutta kaikissa tapauksissa.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Arviointi

Lääketieteelliset arvioinnit ja/tai oikeuslääketieteelliset arvioinnit tehdään yleensä Barnahusin tiloissa.

Hoitaminen

Sairaanhoito toteutetaan Barnahusin tiloissa, jos se on mahdollista. Barnahus on yhteydessä paikalliseen sairaalaan ja lähettää tarvittaessa lapsen sinne lisäarviointia ja -hoitoa varten. Näin tehdään esimerkiksi kiireellisissä ja monimutkaisissa tapauksissa, jotka vaativat erityisiä toimenpiteitä sairaalaympäristössä avohoidossa tai vuodeosastolla. Sairaalat lähettävät vastaavasti palveluun sinne kuuluvat tapaukset.

Henkilöstö

Lääketieteellisen arvioinnin tekee ja hoidon toteuttaa Barnahusissa lapsen tarpeiden mukaan lastenlääkäri, gynekologi, oikeuslääketieteen erikoislääkäri tai laajavastuisen hoitotyön asiantuntija ("Advanced Practice Nurse"), joka on saanut koulutusta väkivallan tai laiminlyönnin kohteeksi joutuneiden lasten hoidossa.

Henkilöstö on saanut koulutusta uhrin vammojen ja haavojen dokumentoinnissa valokuvaamalla.

Henkilöstö voi ja osaa myös käyttää varusteita, joilla tehdään yleinen lääkärintutkimus ja sukupuolielinten tutkimus lapsiystävällisesti Barnahusissa (esim. emättimen kameratähystin tutkittaessa seksuaalista hyväksikäyttöä ja korkealaatuinen kamera dokumentoitaessa fyysistä väkivaltaa). Jos näitä varusteita ei ole, lapsi lähetetään palveluun, joka voi suorittaa tutkimuksen viipymättä.

Tapausten arviointi ja suunnittelu:

Lääkintähenkilöstö on mukana paikassa, jossa tapausta arvioidaan ja suunnitellaan, tehdään alkuarviointi ja sovitaan tarvittaessa tapauksen arviointikokouksista jatkoseurantaa varten.

Tiedottaminen ja lapsen osallistuminen:

Lapsille ja huoltajille annetaan riittävästi tietoa tutkimuksesta ja tarjolla olevasta hoidosta.

Barnahus kysyy lapsen näkemyksiä tutkimuksesta ja hoidosta ja ottaa ne huomioon.

Standardi 8: Terapiapalvelut

Mikä tämä standardi on?

8.1 Arviointi ja hoitaminen⁵⁷: Barnahusiin lähetetyille lapsiuhreille ja -todistajille tehdään yleensä arviointi ja annetaan hoitoa.

8.2 Henkilöstö: Mielenterveyspalveluja ja -hoitoa tarjoavat ammattihenkilöt, joilla siihen koulutus ja perehdytys.

8.3 Tiedottaminen ja lapsen osallistuminen: Lapset ja perheenjäsenet/hoitajat saavat asianmukaiset tiedot käytettävissä olevista ja hoidoista ja voivat vaikuttaa toimenpiteiden aikatauluun, paikkaan ja ympäristöön.

8.4 Kriisi-interventio: Barnahusilla on selkeä organisaatorakenne ja pysyvä henkilöstö, joka toteuttaa tarvittaessa kriisituki-interventioita lapselle ja perheenjäsenille/hoitajille, jotka eivät ole epäillyn asemassa.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset ja eurooppalaiset oikeudelliset velvoitteet: YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus) 39 artiklassa vaaditaan sopimusvaltioita ryhtymään ”kaikkiin asianmukaisiin toimiin edistääkseen minkä tahansa laiminlyönnin, hyväksikäytön, pahoinpitelyn [...] uhriksi joutuneen lapsen ruumiillista ja henkistä toipumista sekä yhteiskunnallista sopeutumista”.

---

⁵⁷ Tarpeiden määrittäminen ja hoitosuunnitelman laatiminen voivat vaihdella tapauksen erityispiirteiden mukaan.

Euroopan unionin säädökset:

- Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon. Tietojen antaminen.
- Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.
- Avun ja tuen antaminen.
- Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenien tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.
- Koulutettujen ammattihenkilöiden osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea on korostanut, että lapselle ja hoitajille, jotka eivät ole epäillyn asemassa, sekä muille perheenjäsenille olisi tarjottava erilaisia uhrien tukimuotoja, kuten terveydenhuolto-, mielenterveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluja. Komitea tukee myös jatkoseurantaa ja pitkän aikavälin interventioita. Uhrin tukemisesta olisi päätettävä osallistavalla lähestymistavalla ja viipymättä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että lapselta kysytään hänen näkemyksistään ja ne otetaan huomioon (komitean yleiskommentti nro 13). Komitea on myös vahvistanut, että hoitaminen ”on yksi monista palveluista, joita tarvitaan edistämään väkivaltaa kokeneiden lasten ’ruumiillista ja henkistä sekä yhteiskunnallista toipumista’”. Lapsen oikeuksien sopimuksen 39 artiklan mukaan tällaisen hoitamisen on tapahduttava ”ympäristössä, joka edistää lapsen terveyttä, itsekunnioitusta ja ihmisarvoa”. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että lapselta kysytään hänen näkemyksistään ja ne otetaan huomioon. Komitea korostaa myös, että palvelut olisi tarjottava myös perheenjäsenille, jotka eivät ole epäillyn asemassa (komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerineuvoston suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2011), luvun V kohta J, lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat

suositukset ”Child-friendly social services” (2011), luvun IV kohta B ja luvun V kohta E.1–3, sekä Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta, periaatteet 1 ja 6.

Tutkimukset ja kokemukset: Lapsen ja tarvittaessa ei-epäiltyjen perheenjäsenen/hoitajien hoitaminen tehokkaasti ja tarvittaessa voi minimoida trauman lapselle aiheuttamat kielteiset sosiaaliset, emotionaaliset ja kehitykselliset vaikutukset. Tarpeettomien viivästyksen välttäminen on keskeistä, jotta voidaan varmistaa hoidon teho. Siksi hoitoa tarvitseville lapsille ja ei-epäiltyjen perheenjäsenille/hoitajille olisi tarjottava mahdollisimman pian terapia-/mielenterveyspalveluja.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Arviointi ja hoitaminen

- Mielenterveysarviointi tehdään Barnahusissa aina validoitujen välineiden ja kyselyjen avulla. Sen perusteella kehitetään näyttöön perustuva ja trauman mukainen hoitosuunnitelma.
- Hoitoa muokataan lapsen tilanteen ja ominaispiirteiden, kuten iän, kehitystason, kielellisen, kognitiivisen ja sosiaalisen tason, kulttuuritaustan ja tunnetilan, mukaan.
- Ensimmäinen muodollinen terapiaistunto pidetään mahdollisimman pian lapsen kuulemisen *jälkeen*, jotta vältetään lapsen kertomuksen pilaaminen ja tarpeettomat viivästyksset. Jos tarvitaan pikaisia interventioita, tarjotaan hoitoa oikeuslääketieteelliset seikat huomioon ottaen.⁵⁸

- Lapsille tarjotaan tarvittaessa lyhyt- ja pitkäaikaista hoitoa. Jos Barnahus ei tarjoa pitkäaikaista hoitoa, lapsi lähetetään toiseen, pitkäaikaista hoitoa tarjoavaan terapia-/mielenterveyspalveluun.
- Uhrin yhteistyöhalukkuus rikostutkinnassa, syytetoimissa tai oikeudenkäynnissä ei koskaan ole arvioinnin tekemisen tai hoidon saannin edellytys.

Henkilöstö

- Mielenterveyspalveluja tarjoavat työntekijät ovat saaneet erityiskoulutuksen väkivallan kohteeksi joutuneiden lapsiuhrien ja -todistajien arvioimisessa ja hoitamisessa.
- Työntekijöille tarjotaan säännöllisesti koulutusmahdollisuuksia, opastusta, ohjausta ja neuvontaa.

Tiedottaminen ja lapsen osallistuminen

- Lapsille ja ei-epäillyille vanhemmille/hoitajille tarjotaan aina tietoja saatavilla olevasta hoidosta.
- Lapsille ja ei-epäillyille vanhemmille/hoitajille tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa hoitosuunnitelmaan, esimerkiksi hoidon aikatauluun, paikkaan ja ympäristöön.
- Tiedot ja hoidot annetaan kielellä, jota lapsi ja perheenjäsen/hoitaja ymmärtää.
- Erityisesti pyritään varmistamaan, että uhrin tukemisessa täytetään myös esimerkiksi vammaisten lasten erityistarpeet.

Kriisi-interventio

- Barnahusissa on selkeä organisaatorakenne ja pysyvä, koulutettu henkilöstö kriisitukea varten.
- Kriisitukea tarjotaan Barnahusissa aina kaikille lapsille ja ei-epäillyille perheenjäsenille/hoitajilla, jotka sitä tarvitsevat.

⁵⁸ Näin voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun oikeudenkäynti on edelleen kesken ja lapsi on saatettu kutsua todistajaksi, mitä edellytetään joissakin Euroopan maissa.

Standardi 9: Osaamisen kehittäminen

Mikä tämä standardi on?

9.1 Ammattihenkilöiden koulutus: Barnahusin tiimin jäsenet ja sen toimintaan osallistuvat viranomaiset saavat säännöllisesti koulutusta erikoisaloillaan ja yhteistä koulutusta monialaisissa asioissa.

9.2 Opastus, ohjaus ja neuvonta: Barnahusin tiimin jäsenille tarjotaan säännöllisesti opastusta, ohjausta, neuvontaa ja vertaisarviointeja sekä yksittäistapauksiin liittyen että väkivallan lapsiuhrien ja -todistajien kanssa työskentelystä aiheutuvien ammatillisten ja henkilökohtaisten henkisten paineiden, haasteiden ja eettisten pulmien helpottamiseksi.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset ja eurooppalaiset oikeudelliset veloitteet: YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus) 39 artiklassa vaaditaan sopimusvaltioita ryhtymään ”kaikkiin asianmukaisiin toimiin edistääkseen minkä tahansa laiminlyönnin, hyväksikäytön, pahoinpitelyn [...] uhriksi joutuneen lapsen ruumiillista ja henkistä toipumista sekä yhteiskunnallista sopeutumista”.

Euroopan unionin säädökset:

- Uhria kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä.
- Avun ja tuen antaminen.
- Koulutettujen ammattihenkilöiden osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa laajoja koulutuksellisia toimia, jotka koskevat muassa lapsen oikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa lapsen oikeuksien sopimuksen 19 artiklaan. Ammattilaisille olisi annettava yleistä ja tehtäväkohtaista (tarvittaessa myös alojen välistä) perus- ja täydennyskoulutusta. Komitea toteaa myös, että ”lastensuojelujärjestelmän ammattilaisilla on oltava koulutusta virastojen välisestä yhteistyöstä ja yhteistyösäännöistä” (komitean yleiskommentti nro 13). Katso myös Euroopan neuvoston ministerineuvoston suuntaviivat lapsiystävällisestä oikeudenkäytöstä (2011), lapsiystävällisiä sosiaalipalveluja koskevat suositukset ”Child-friendly social services” (2011) sekä Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta.

Tutkimukset ja kokemukset: Tämän asiakirjan eri standardeissa painotetaan sitä, että erikoistunut ja koulutettu henkilöstö on keskeinen indikaattori. Barnahusin liittyvien ammattilaisten jatkuva koulutus on ratkaisevaa, jotta varmistetaan, että henkilöstö on pätevää ja tarjotut palvelut täyttävät tiukat vaatimukset. Yhteinen koulutus voi auttaa tehostamaan monialaisen viranomaisyhteistyön tiimin työtä esimerkiksi luomalla yhteisymmärrystä ja yksimielisyyttä ja lisäämällä kunkin viranomaisen tehtävien ja vastuiden tuntemusta. Henkilöstölle on tarjottava säännöllisesti opastusta, ohjausta, neuvontaa ja vertaisarviointeja sekä yksilöllisesti että ryhmässä, jotta voidaan varmistaa ammattimainen toiminta ja laadukkaat interventiot ja suojella henkilöstöä työuupumukselta.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Ammattihenkilöiden koulutus

- Lasten kanssa Barnahusissa työskentelevän henkilöstön osaamisen kehittämiseksi ja jatkuvaksi kouluttamiseksi on olemassa selvä suunnitelma.⁵⁹
- Barnahusin työntekijöillä on yksilölliset koulutussuunnitelmat, jotka toteutetaan kokonaan ja tarkistetaan säännöllisesti.
- Viranomaisyhteistyön tiimin jäsenille tarjotaan säännöllisesti yhteistä koulutusta ja osaamista kehittävää toimintaa esimerkiksi läpileikkaavissa ja monialaisissa kysymyksissä henkilöstön omien tarpeiden mukaisesti.

Opastus, ohjaus ja neuvonta

- Barnahusin tiimin jäsenet saavat yksilöinä ja ryhmänä opastusta, ohjausta ja ammatillista tukea.
- Barnahusin tiimin jäsenille tarjotaan yksilöinä tai ryhmänä opastusta, ohjausta ja neuvontaa yksittäistapauksiin liittyen väkivallan lapsiuhrien ja -todistajien kanssa työskentelystä aiheutuvien ammatillisten ja henkilökohtaisten henkisten paineiden, haasteiden ja eettisten pulmien helpottamiseksi.

---

⁵⁹ Koulutukseen voi kuulua muun muassa lapsen kehitys, lapsen hyväksikäytön ja laiminlyönnin ilmiön tunteminen, lapsen kuuleminen, lapsiystävällinen ja trauman huomioon ottava lähestymistapa kliinisten ja oikeuslääketieteellisten arviointien suorittamiseen, erilaisten näyttöön perustuvien traumakeskeisten hoitomuotojen tarjoaminen, oikeudellisen asiayhteyden ja oikeudellisten vaatimusten tunteminen, riskitekijöiden tunnistaminen ja niille alttiiden perheiden tukeminen uudelleen traumatisoitumisen estämiseksi sekä ei-epäiltyjen vanhempien tukeminen.

Standardi 10: Ennaltaehkäisy: tietojen jakaminen, tietoisuuden lisääminen ja ulkoinen osaamisen kehittäminen

---

Mikä tämä standardi on?

10.1 Tiedon kerääminen, tietojen jakaminen ja tietoisuuden lisääminen:

Tiedot/tilastot kerätään ja eritellään ja jaetaan asiaankuuluville sidosryhmille, kuten päätöksentekijöille, tutkijoille, lastensuojelun ammattilaisille ja laajemmalle yleisölle tietoisuuden lisäämiseksi lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja monialaisen viranomaisyhteistyön tiimien vastausten merkityksestä, tutkimuksen helpottamiseksi ja näyttöön perustuvan lainsäädännön, politiikan ja menettelyjen tukemiseksi.

10.2 Ulkoinen osaamisen kehittäminen: Barnahus tarjoaa kohdennettuja toimia lasten hyväksi ja heidän kanssaan työskentelevien ammattilaisten osaamisen ja tietämyksen lisäämiseksi esimerkiksi järjestämällä opintokäyntejä, tiedotustapaamisia ja luentoja ja tuottamalla kirjallista materiaalia.

Miksi tätä standardia olisi noudatettava?

Kansainväliset ja eurooppalaiset oikeudelliset veloitteet: YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen (lapsen oikeuksien sopimus) 39 artiklassa vaaditaan sopimusvaltioita ryhtymään ”kaikkiin asianmukaisiin toimiin edistääkseen minkä tahansa laiminlyönnin, hyväksikäytön, pahoinpitelyn [...] uhriksi joutuneen lapsen ruumiillista ja henkistä toipumista sekä yhteiskunnallista sopeutumista”.

Euroopan unionin säädökset:

- Tarvittavat toimenpiteet lapsiuhrien yksityisyyden, henkilöllisyyden ja kuvan suojaamiseksi sekä kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen estämiseksi, joka voisi mahdollistaa heidän tunnistamisensa.
- Koulutus ja välineet.
- Tiedot ja seuranta.
- Tietoisuuden lisääminen.
- Ennaltaehkäisy.

Suuntaviivat: YK:n lapsen oikeuksien komitea kannustaa avoimeen keskusteluun väkivallasta ja ottamaan tiedotusvälineet ja kansalaisyhteiskunnan siihen mukaan. Lapsen oikeuksien sopimuksen sopimusvaltioiden olisi lisäksi perustettava kattava ja luotettava kansallinen tiedonkeruujärjestelmä, ”jotta voidaan varmistaa järjestelmien, palvelujen, ohjelmien ja tulosten järjestelmällinen valvonta ja arviointi (vaikutusten analysointi)”. Lapsiuhreille ja -todistajille tarkoitetut palvelut voivat osallistua siihen antamalla järjestelmään tärkeitä tietoja. (YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 13.) Katso myös Euroopan komission pohdinta-asiakirja, jossa tehdään ehdotus integroidun lastensuojelujärjestelmän 10 periaatteesta, ja sen periaatteet 3, 5, 6 ja 9.

Tutkimukset ja kokemukset: Tiedotustyö, johon voi kuulua lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien yleisten ja erityisten tietojen ja tilastojen jakaminen sekä tiedottaminen asianmukaisesta ennaltaehkäisystä ja vastatoimista, voi olla tärkeä ennaltaehkäisytoimenpide. Ulkoinen tietoisuuden lisääminen ja osaamisen kehittäminen voivat auttaa lisäämään suuren yleisön tietoisuutta ja tukea, parantaa ammattilaisten osaamista ja lisätä päätöksentekijöiden ja lainsäätäjien tukea monialaisessa viranomaisyhteistyössä toteutettaville vastatoimille. Työskentely tiedotusvälineiden kanssa voi olla tärkeä keino laajemmän yleisön

tavoittamisessa ja valistamisessa. Kaikessa työssä tiedotusvälineiden kanssa on oltava riittävät takeet lapsen henkilöllisyyden ja etujen suojelemiseksi.

Esimerkkejä indikaattoreista ja/tai näyttö standardin noudattamisesta

Lasten suojeleminen

- Toimenpiteitä toteutetaan lasten turvaamiseksi ja heidän yksityisyytensä ja tietojensa suojelemiseksi kaikessa tiedotustyössä, mihin kuuluu myös tietojen turvallinen tallennus ja rajoitettu saanti.
- Tiedotusvälineiden osallistumista koskevat eettiset ohjeet on laadittu ja niitä noudatetaan.
- Barnahusin tarkoituksenmukaista, asianmukaista ja eettistä osallistumista tietoisuuden lisäämiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä osallistumista kampanjoihin, tutkimuksiin ja kuulemiseen koskevat ohjeet on laadittu ja ne niitä noudatetaan johdonmukaisesti.
- Barnahusin henkilöstö on tietoinen asiaankuuluvista eettisistä ohjeista ja on saanut niissä koulutusta.

Tietoisuuden lisääminen ja osaamisen kehittäminen

- Barnahus järjestää opintokäyntejä ammattihenkilöille, päättäjille, tutkijoille, tiedotusvälineille ja muille asiaankuuluville sidosryhmille.
- Barnahus tarjoaa luentoja, koulutusta ja työpajoja ammattilaisille ja opiskelijoille.
- Barnahus osallistuu tarvittaessa yleisökampanjoihin.

Tiedonkeruu ja tutkimus

- Käytössä on järjestelmä eriteltyjen tietojen keräämistä varten, ja sitä käytetään systemaattisesti asiaankuuluvien eriteltyjen tietojen keräämiseen.

- Barnahus osallistuu tutkimukseen, kyselytutkimuksiin ja kuulemiseen ottaen huomioon eettiset näkökohdat.

Media

- Tiedotusvälineiden kanssa työskentely, jonka tarkoituksena on tukea ennaltaehkäisyä ja suuren yleisön tietoisuuden lisäämistä, on yksi palvelun toiminnan muodollinen osa ja kuuluu asiaankuuluvien henkilöstön jäsenten työnkuvauksiin.
- Asiaankuuluville Barnahusin työntekijöille annetaan mahdollisuus mediakoulutukseen.

Säännösten, määräysten ja oikeudellisten velvoitteiden sekä eurooppalaisten Barnahus-standardien yhteydet: yhteenveto

Seuraavien sivujen taulukossa esitetään, mikä on eurooppalaisten Barnahus-standardien seuraavissa kolmessa eurooppalaisessa oikeudellisessa välineessä vahvistettujen keskeisten oikeudellisten velvoitteiden välinen suhde: vuoden 2010 Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (Lanzaroten yleissopimus), lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13. joulukuuta 2011 annettu EU:n direktiivi (”lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi”) ja rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista 25. lokakuuta 2012 annettu EU:n direktiivi (”uhrin oikeuksia koskeva direktiivi”).

Taulukon ensimmäisessä sarakkeessa (Käytäntöä/Toimintaa koskeva standardi) luetellaan eurooppalaiset Barnahus-standardit.

Toisessa sarakkeessa esitetään kunkin standardin asiaankuuluvat oikeudelliset velvoitteet. Oikeudelliset velvoitteet ovat peräisin PROMISEn oikeudellisten velvoitteiden kehyksestä. Kehys on luotu PROMISEn lakikokoelmassa ja suuntaviivoissa⁶⁰ rikoksen uhrien ja heidän osallistumisensa rikosoikeudellisiin menettelyihin kannalta keskeisten velvoitteiden määrittämiseksi. Tämän kehysten avulla luotiin kunkin asiaankuuluvan säädöksen profiili ottaen huomioon nämä keskeiset velvoitteet.

---

60 O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

Taulukon kolmannessa sarakkeessa (Oikeudelliset välineet) esitetään edellä määritellyn kolmen eurooppalaisen oikeudellisen välineen vastaavat artikkelit, jotka liittyvät asiaankuuluviin velvoitteisiin. Tässä sarakkeessa viitataan myös näiden oikeudellisten välineiden johdanto-osien kappaleisiin, joissa annetaan oikeudellisten velvoitteiden tulkintaohjeita.

Lisää aiheesta

Kunkin oikeudellisen välineen johdanto-osan kappaleiden ja artiklojen koko teksti löytyy tämän asiakirjan täydellisestä versiosta⁶¹ tai oppaasta ”PROMISE Compendium of Law and Guidance”⁶².

---

61 Lind Haldorsson, Olivia (2017). European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

62 O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence, Stockholm, PROMISE Project Series

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
1.1. Lapsen etu	Lapsen edun varmistaminen on ensisijainen asia direktiivien velvoitteiden soveltamisessa.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 14 kappale, 1 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 2, 6 ja 30 kappale, 18 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 30 artiklan 1 kappale	Viittaukset johdanto-osiin ja artikloihin viittaavat yleisiin velvollisuuksiin varmistaa lapsen etu. Ks. standardeista 1.2, 1.3 ja 4–10 tiettyyn käytäntöön liittyvät erityiset oikeudelliset velvoitteet.
1.2. Oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoja	Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 14 ja 42 kappale, 1 artiklan 2 kohta, 10 artiklan 1 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 14 artiklan 1 kappale, 31 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardi 6, Lapsen kuuleminen, joka koskee oikeutta tulla kuulluksi rikostutkinnassa. Ks. myös standardit 7 ja 8.
	Tietojen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 21, 26, 30 ja 31 kappale, 1 artiklan 1 kohta, 3, 4 ja 6 artikla Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappaleen a–b kohta, 31 artiklan 2 kappale, 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardit 6, 7 ja 8.
	Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 34 ja 36 kappale, 5 artiklan 2–3 kohta, 7 artiklan 1–8 kohta Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardit 6 ja 8. Lanzaroten yleissopimuksen 31 artiklan 6 kappale on sisällytetty tähän, koska sen mukaan tiedot on annettava lapselle kielellä, jota hän voi ymmärtää.
	Mahdollisuus määrätä, että lapsiuhria kuullaan asianmukaisen viestintätekniikan avulla.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 3 kohdan a ja b alakohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 5 kohdan b alakohta Lanzaroten yleissopimus: 36 artiklan 2 kappaleen b kohta	Ks. myös standardi 6.

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
1.3. Tarpeettomien viivästysten välttäminen	Lasta kuullaan ilman aiheetonta viivästystä tosiasioiden ilmoittamisen jälkeen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 20 artiklan a alakohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohdan a alakohta Lanzaroten yleissopimus: 30 artiklan 3 kappale, 35 artiklan 1 kappaleen a kohta	Tähän on sisällytetty viittaukset johdanto-osan kappaleisiin ja artikloihin, joissa mainitaan aiheettoman viivästyksen välttäminen.
	Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 22 artiklan 1 kohdan	Ks. myös standardit 5 ja 7.
	Tietojen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 4 artiklan 1 kohta, 6 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 2 kohta	Ks. myös standardi 1.2.
	Avun ja tuen antaminen.	Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 18 artiklan 2 kohta, 18 artiklan 3 kohta	Ks. myös standardi 8.
2. Monialainen viranomaisyhteistyö Barnahusissa	Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 38 ja 62 kappale, 26 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 10 artiklan 1 kappale, 10 artiklan 3 kappale, 11 artiklan 1 kappale	Ks. myös Lanzaroten yleissopimuksen 5 artiklan 3 kappale ja 15 artikla, jotka koskevat ehkäiseviä toimenpiteitä, ja 38 artiklan 1 kappaleen a–c kohdat, jotka koskevat kansainvälistä yhteistyötä.
3. Kohderyhmä	Syrjimättömyys.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 9, 10, 15, 19 ja 66 kappale, 1 artikla, 22 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 2 artikla	Tässä esitetyissä johdanto-osan kappaleissa ja artikloissa veloitetaan laajasti varmistamaan, että lapsilla on yhdenvertainen oikeus, oikeussuoja ja mahdollisuus avun saantiin.
	Uhrien tunnistamista ja perheenjäseniä koskevat määräykset, kuten erityiset määräykset lasten tunnistamisesta rikoksen uhriksi, joita ovat esimerkiksi iän arviointia koskevat määräykset.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 19 kappale, 1 artikla, 2 artiklan 1 kohta, 17 artikla, 24 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 18 artiklan 2 kohta, 18 artiklan 3 kohta, 19 artiklan 5 kohta Lanzaroten yleissopimus: 3 artiklan a kohta, 11 artiklan 2 kappale, 14 artiklan 4 kappale,	Nämä artiklat ovat lapsen kuulemisen, viranomaisyhteistyönä toteutettavan suunnittelun ja palvelunohjauksen, lääkärintutkimuksen ja terapiapalvelujen kannalta olennaisia.

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		34 artiklan 2 kappale, 35 artiklan 3 kappale	
4. Lapsiystävällinen ympäristö	Kuulustelut tehdään tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 9 artiklan 1 kohta, 9 artiklan 3 kohta, 12 artiklan 1 kohta, 18 artikla 22 artiklan 1 kohta, 22 artiklan 4 kohta, 26 artikla Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen b kohta	Ks. myös standardi 6.
	Uhrilla on oikeus välttää rikoksentehtäjän kohtaaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 19 artiklan 1–2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 kappale	Ks. myös Lanzaroten yleissopimuksen 31 artiklan 1 kappale. Ks. myös standardi 6.
5. Palvelunohjaus viranomaisyhteistyössä	Lapsen edun varmistaminen on ensisijainen asia direktiivien velvoitteiden soveltamisessa.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 18 artiklan 1 kohta, 19 artiklan 2 kohta Lanzaroten yleissopimus: 30 artiklan 1 kappale	Viranomaisten välisen tiimin on otettava kaikessa suunnittelussa ja palvelunohjauksessa ensisijaisesti huomioon lapsen etu.
	Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 9, 55, 56 ja 58 kappale, 22 artiklan 1–7 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta	Näissä johdanto-osan kappaleissa ja artikloissa viitataan viranomaisyhteistyön tiimin tehtävään yksilöllisten arviointien tekemisessä ja suunnitelmien kehittämisessä.
	Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 62 kappale, 26 artikla 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 10 artiklan 1 kappale	Ks. myös kansainvälistä yhteistyötä koskevat Lanzaroten yleissopimuksen 38 artiklan 1 kappaleen a–c kohdat.
	Luottamuksen kehää koskevat säännökset ja määräykset.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 18 kappale Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 kappale, 19 artiklan 1 kohta	Näissä johdanto-osan kappaleissa ja artikloissa viitataan viranomaisyhteistyön tiimin tehtävään lapsen suojelemisessa väkivallalta.

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		Lanzaroten yleissopimus: 14 artiklan 1 kappale	
6. Lapsen kuuleminen	Tietojen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 21, 26, 30 ja 31 kappale, 1 artiklan 1 kohta, 3 artiklan 1–3 kohta, 4 artiklan 1–2 kohta, 6 artikla Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappale, 31 artiklan 2 kappale	Ks. myös standardi 1.2.
	Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 9 artiklan 1 kohta, 9 artiklan 3 kohta, 12 artiklan 1 kohta, 18 artikla, 22 artiklan 1 kohta, 22 artiklan 4 kohta, 26 artikla Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardi 1.2. Lanzaroten yleissopimuksen 31 artiklan 6 kappale on sisällytetty tähän, koska sen mukaan tiedot on annettava lapselle kielellä, jota hän voi ymmärtää.
	Mukautetut menettelyt tutkinnoissa ja oikeudenkäynneissä, joissa on mukana lapsia	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 58, 59 ja 66 kappale, 1 artiklan 1 kohta, 18 artikla, 23 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 30 artiklan 1–4 kappale, 31 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardit 1.1–1.3. Standardi 1.3 sisältää laillisen velvollisuuden varmistaa, että tosiasioiden ilmoittamisen ja kuulustelujen välillä ei ole aiheetonta viivästystä.
	Kuulustelut tehdään tarvittaessa siihen tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 2 kohdan b alakohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen b kohta	Ks. myös standardi 4.
	Kuulustelut suorittavat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 2 kohdan b alakohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohdan c alakohta Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen c kohta	Ks. myös kohta Koulutus ja välineet jäljempänä.
	Samat henkilöt suorittavat kaikki lapsen kuulustelut, jos se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 2 kohdan c alakohta	

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		<p>Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohdan d alakohta</p> <p>Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen d kohta</p>	
	Seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhrin kuulustelut suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 2 kohdan d alakohta	
	Kuulusteluja suoritetaan mahdollisimman vähän ja vain silloin, kun se on tutkinnan ja menettelyjen kannalta ehdottoman välttämätöntä.	<p>Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 20 artiklan b kohta</p> <p>Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohdan e alakohta</p> <p>Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen e kohta</p>	
	Kaikki lapsiuhrien ja tarvittaessa lapsitodistajan kuulustelut voidaan tallentaa audiovisuaalisesti ja tallenteita voidaan käyttää todisteena rikosoikeudellisissa menettelyissä.	<p>Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 24 artiklan 1 kohdan a alakohta</p> <p>Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 4 kohdan 4 alakohta</p> <p>Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 2 kappale</p>	Ks. myös standardi 1.2.
	Mahdollisuus määrätä, että lapsiuhria kuullaan asianmukaisen viestintätekniikan avulla.	<p>Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 58 kappale, 23 artiklan 3 kohdan a–b alakohta</p> <p>Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 5 kohdan b alakohta</p> <p>Lanzaroten yleissopimus: 36 artiklan 2 kappaleen b kohta</p>	Ks. myös standardi 1.2.
	Uhrilla on oikeus välttää rikosentekijän kohtaaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 58 kappale, 19 artiklan 1–2 kohta	Ks. myös standardi 4.

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 kappale Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappale	
	Koulutus ja välineet.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 61 ja 63 kappale, 25 artikla Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 kappale Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 kappale, 5 artiklan 2 kappale, 35 artiklan 1 kappaleen c kohta, 36 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardi 9.
	Monialaisuus/koordinointi/yhteistyö.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 38 ja 62 kappale, 26 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 10 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardi 5.
7. Lääkärintutkimus	Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan 2 kohta, 2 artikla, 10 artiklan 1 kohta ja 10 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 14 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardi 1.2.
	Tietojen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan 1 kohta, 3 artikla, 4 artikla, 6 artikla Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappale, 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardi 1.2.
	Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 5 artiklan 2–3 kohta, 7 artiklan 1–8 kohta Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardi 1.2. Lanzaroten yleissopimuksen 31 artiklan 6 kappale on sisällytetty tähän, koska sen mukaan tiedot on annettava lapselle kielellä, jota hän voi ymmärtää.
	Avun ja tuen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 38 kohta, 8 artiklan 1–5 kohta, 9 artiklan 1–3 kohta, 25 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista	

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		koskeva direktiivi: johdanto-osan 31 kappale, 18 artiklan 1 kohta Lanzaroten yleissopimus: 14 artiklan 1 kappale	
	Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 9, 55 ja 56 kappale, 22 artikla 1 artikla, 22 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta	Ks. myös standardi 5.
	Koulutettujen ammattihenkilöiden osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 25 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 36 kappale Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 ja 2 kappale	Ks. myös standardi 9.
	Rikostutkinta: (oikeus-) lääketieteellisiä tutkimuksia tehdään niin vähän kuin mahdollista.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 20 artiklan c–d alakohhta	
8. Terapiapalvelut/Mielenterveys	Lapsen näkemysten ottaminen asianmukaisesti huomioon.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan 2 kohta, 2 artikla, 10 artiklan 1 kohta ja 10 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 14 artiklan 1 kappale	Ks. myös standardi 1.2.
	Tietojen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan 1 kohta, 3 artikla, 4 artikla, 6 artikla Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappale, 31 artiklan 6 kappale	
	Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 5 artiklan 2–3 kohta, 7 artiklan 1–8 kohta Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 6 kappale	Ks. myös standardi 1.2. Lanzaroten yleissopimuksen 31 artiklan 6 kappale on sisällytetty tähän, koska sen mukaan tiedot on annettava lapselle kielellä, jota hän voi ymmärtää.
	Avun ja tuen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 1 artiklan	Ks. myös Lanzaroten yleissopimuksen 38 artiklan

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		1 kohta, 8 artiklan 1–5 kohta, 9 artikla, 17 artikla, 25 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 31 kappale, 18 artiklan 2 kohta, 18 artiklan 3 kohta, 19 artiklan 1–5 kohta Lanzaroten yleissopimus: 11 artiklan 1 kappale, 14 artiklan 1 kappale, 14 artiklan 4 kappale	1 kappaleen b kohta, joka koskee monialaisuutta kansainvälisessä yhteistyössä.
	Kunkin lapsen tilanne ja ei-epäiltyjen perheenjäsenten tarpeet arvioidaan yksilöllisesti.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 9, 55 ja 56 kappale, 22 artiklan 1 kohta, 22 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 19 artiklan 3 kohta	Ks. myös standardi 5.
	Koulutettujen ammattihenkilöiden osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 66 kappale, 25 artiklan 4 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 ja 36 kappale Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 ja 2 kappale	Ks. myös standardi 9.
9. Osaamisen kehittäminen	Kuulustelut suorittavat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 23 artiklan 2 kohdan b alakohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 3 kohdan c alakohta Lanzaroten yleissopimus: 35 artiklan 1 kappaleen c kohta	Ks. myös standardi 6.
	Avun ja tuen antaminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 66 kappale, 8 artikla 1–5 kohta, 9 artiklan 1–3 kohta 25 artiklan 4 kohta Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 ja 2 kappale	Ks. myös standardit 7 ja 8.
	Koulutettujen ammattihenkilöiden	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-	Ks. myös standardit 6, 7 ja 8.

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
	osallistuminen lapsen psykososiaaliseen arviointiin, kuulemiseen ja fyysisiin tutkimuksiin / Koulutus ja välineet.	osan 61, 62 ja 66 kappale, 25 artikla Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 ja 36 kappale, 20 artiklan 3 kohdan c alakohta Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 kappale, 5 artiklan 2 kappale, 35 artiklan 1 kappaleen c kohta, 36 artiklan 1 kappale	
10. Ennaltaehkäisy: tietojen jakaminen ja ulkoinen osaamisen kehittäminen	Tarvittavat toimenpiteet lapsiuhrien yksityisyyden, henkilöllisyyden ja kuvan suojaamiseksi sekä kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen estämiseksi, joka voisi mahdollistaa heidän tunnistamisensa.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 21 artiklan 1–2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: 20 artiklan 6 kohta Lanzaroten yleissopimus: 31 artiklan 1 kappaleen e kohta	Tämä oikeudellinen velvoite on olennainen kaikelle palvelun työlle. Oikeudellisissa välineissä tätä kuitenkin painotetaan pääasiassa oikeudellisten menettelyjen yhteydessä.
	Koulutus ja välineet.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 61 ja 62 kappale, 25 artikla, 26 artiklan 1 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 30 ja 36 kappale, 23 artiklan 1 kohta, 23 artiklan 3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 5 artiklan 1 kappale, 5 artiklan 2 kappale, 35 artiklan 1 kappaleen c kohta, 36 artiklan 1 kappale, 38 artikla	Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin 26 artiklan 1 kohta ja Lanzaroten yleissopimuksen 38 artikla on sisällytetty tähän, koska niissä viitataan parhaiden käytäntöjen vaihtoon kansainvälisen yhteistyön yhteydessä.
	Tiedot ja seuranta.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 62 ja 64 kappale Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 44 kappale Lanzaroten yleissopimus: 10 artiklan 2 kappaleen b kohta	Voi olla myös mielenkiintoista tarkastella Lanzaroten yleissopimuksen X lukua, jonka painopiste on Euroopan neuvoston tason valvontamekanismeissa.
	Tietoisuuden lisääminen.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: johdanto-osan 62 kappale, 26 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 34 ja	

BARNAHUS-STANDARDI	ASIAANKUULUVA OIKEUDELLINEN VELVOITE	OIKEUDELLISET VÄLINEET	SELITTÄVÄ HUOMAUTUS
		45 kappale, 23 artiklan 1–3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 5, 6 ja 8 artikla	
	Ennaltaehkäisy.	Uhrin oikeuksia koskeva direktiivi: 26 artiklan 1 kohta ja 26 artiklan 2 kohta Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi: johdanto-osan 34, 37 ja 45 kappale, 22 artikla, 23 artiklan 1–3 kohta Lanzaroten yleissopimus: 4 artikla, 5 artiklan 3 kappale, 7 artikla, 15 artikla, 16 artikla, 17 artikla ja 38 artikla	Ks. myös Lanzaroten yleissopimuksen 10 artiklan 1 kappale ja 10 artiklan 3 kappale, joissa painopiste on yhteistyössä seksuaalisen hyväksikäytön ja riiston ehkäisemiseksi. Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin 26 artiklan 1 kohta ja Lanzaroten yleissopimuksen 38 artikla on sisällytetty tähän, koska niissä viitataan parhaiden käytäntöjen vaihtamiseen kansainvälisen yhteistyön yhteydessä.

PROMISE

PROJECT SERIES

**The PROMISE Project Series
can be found at:
www.childrenatrisk.eu/promise**

Barnahus Quality Standards

Guidance for Multidisciplinary and
Interagency Response to Child Victims and
Witnesses of Violence

Enabling Child-Sensitive Justice

The Success Story of the Barnahus Model and its
Expansion in Europe

PROMISE Compendium of Law and Guidance

European and International Instruments concerning
Child Victims and Witnesses of Violence

The PROMISE Tracking Tool

Promoting Progress on Barnahus in Europe

Advocacy Guidance

This document was produced with co-funding from the European Union through the Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020). This publication only reflects the views only of the authors, and the European Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

NATIONAL INSTITUTE
FOR HEALTH AND WELFARE
FINLAND

Tämä julkaisu on käännetty suomeksi
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen
toimesta osana PROMISE II hanketta,
jota rahoittaa Euroopan Unioni.

Verwey-
Jonker
Instituut

kenter
JEUGDHULP

BARNAHUS
INKÖPING

bup.se